

Møte onsdag den 9. februar kl. 10

President: Eirin Falde

Dagsorden (nr. 44):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 11)
2. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Hordaland fylke, Pål *Kårbø*, har tatt sete.

Fra representanten Bror Yngve *Rahm* foreligger søknad om permisjon i tiden fra og med 10. februar til og med 15. februar for etter invitasjon å delta i offisiell åpning av norsk forskningsstasjon i Dronning Maud Land i Antarktis.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Inger *Stokstad*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i dag og i morgen – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Kjell Engebretsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møter onsdag og torsdag.

Representanten Jan Simonsen vil framsette tre private forslag.

Jan Simonsen (uav) [10:02:52]: Jeg har gleden av å overlevere tre private forslag:

Et forslag om å tillate salg av vin og sterkøl i butikker i hele butikkens åpningstider, et forslag om strengere straffereaksjoner og et forslag om å innføre et konfesjonsbundet kristendomsfag i grunnskolen.

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm vil framsette et privat forslag.

Øystein Hedstrøm (FrP) [10:03:39]: På vegne av Lodve Solholm, Ulf Erik Knudsen og meg selv vil jeg fremme et forslag om å innføre en bredbåndsdefinisjon i Norge.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Kjell Magne Bondevik
- statsråd Kristin Clemet

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til forhåndsannmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A) [10:05:03]: Jeg har et spørsmål til statsministeren.

I Arbeiderpartiet er vi helt enig i det som står i Kristelig Folkepartis program for inneværende stortingsperiode. Der står det:

«Private skoler som er begrunnet ut fra livssyn eller alternativ pedagogikk, er et verdifullt supplement til den offentlige skolen.»

Så står det videre: «KrF vil videreføre dagens privatskolelov.»

Det vil si den loven vi hadde før 2001.

Problemet er at Kristelig Folkeparti nå har snudd. Kristelig Folkeparti har nå gått bort fra den gamle loven, og har istedenfor åpnet for et frislepp av private skoler. Det vil lett undergrave offentlige skoler, bidra til at den felles offentlige skolen blir dårligere, at det blir færre linjer, og at skoler blir nedlagt. Spesielt er mange skoler og linjer i utkantstrøk utsatt.

Det er ikke bare Arbeiderpartiet som er urolig for denne utviklingen. Også veldig mange lokalpolitikere fra Kristelig Folkeparti i mange fylker advarer nå. Sist så vi det i VG i går, der lederen for utdanningskomiteen i Rogaland, Ellen Solheim, fra Kristelig Folkeparti, sier at denne utviklingen undergraver fellesskolen, og advarer sterkt mot privatisering av skolen.

Er statsministeren enig med Kristelig Folkepartis lokalpolitikere i Rogaland?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:06:22]: Det var jo veldig hyggelig og nesten rørende å høre at representanten Stoltenberg nå var helt enig med Kristelig Folkeparti i friskolepolitikken – Arbeiderpartiet, som stemte imot den forrige privatskoleloven og altså var helt uenig med Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet, som har stemt for lavere budsjett til friskoler år etter år, og som ville gjort det vanskelig å opprettholde de friskolene Kristelig Folkeparti har slåss for, ja, som faktisk ville ha gjort at det var bare elever fra rike familier som kunne gått der. Jeg skjønner ikke at det er god sosialdemokratisk politikk. Hvis nå Arbeiderpartiet er helt enig, som Stoltenberg understreket, med Kristelig Folkeparti – er det da noen som har snudd, må det jo være Arbeiderpartiet. Men dette er jo bare en av flere snuoperasjoner vi hører nå om dagen, og det er opptil flere av dem som er gledelige, også denne.

Skal si at Arbeiderpartiet har kommet etter i friskolepolitikken.

Når Regjeringen fant å måtte revidere friskoleloven, noe vi for øvrig varslet i Sem-erklæringen, var det fordi den gamle loven, som hadde gode prinsipper, etter hvert ble litt vanskelig å praktisere – det har ikke minst Arbeiderpartiet selv erkjent – bl.a. fordi det er en del skoler der det er vanskelig å definere om de representerer et alternativt pedagogisk system eller ikke, bl.a. fordi det offentlige selv driver mye forsøkspedagogikk i sine skoler. Derfor ble loven revidert. Vi tror den som nå er kommet, er bedre og tilpasset dagens situasjon. Men om noen år vil Arbeiderpartiet sikkert si at de også er helt enig i den privatskoleloven vi nå har, slik de nå har snudd.

For øvrig er vi enig i at det ikke skal være noe frislepp av friskoler. Det tror jeg heller ikke det blir. Det er en veldig liten prosent av norske elever som går på private skoler. Når det gjelder private skoler, skal kommunene, henholdsvis fylkeskommunen når det gjelder videregående skoler, få uttale seg. Disse synspunktene skal tillegges vekt ved den endelige avgjørelse. Dersom en fylkeskommune kan påvise langsiktige negative virkninger av etableringen av en privat videregående skole, skal det kunne bli utslagsgivende ved spørsmålet om godkjenning. Et frislepp har vi ingen tro på. Vi er enig i det vår fylkestingsrepresentant i Rogaland sa.

Jens Stoltenberg (A) [10:08:32]: For det første litt til historieskrivningen: Arbeiderpartiet har alltid vært tilhenger av å ha et privat supplement til den offentlige skolen, som f.eks. Montessori-skolene og en del religiøse skoler. Det hadde vi faktisk i Norge da Arbeiderpartiet hadde rent flertall på Stortinget. Så det er ikke noe nytt.

Det har vært diskusjon om hvilke skoler som skal godkjennes, og det har vært diskusjon om finansieringsordning, men det står det ingenting om i Kristelig Folkepartis program. Det som står i Kristelig Folkepartis program, er at man vil beholde dagens privatskolelov, dvs. den loven som gjaldt før 2001. Statsråd Valgerd Svarstad Haugland argumenterte i flere presseoppslag før valget mot den lovendringen Regjeringen nå har foreslått, og som Høyre var for, men som Kristelig Folkeparti var imot. Årsaken er jo nettopp det som Kristelig Folkepartis lokalpolitikere advarer mot, nemlig at de private som nå investerer, de kommersielle aktører, vil være interessert i å investere i de billigste linjene, der det er størst elevgrunnlag. Det vil svekke grunnlaget for å opprettholde smalere tilbud, dyrere linjer, ikke minst i mange utkantstrøk. Derfor er det uenighet mellom Regjeringen og Kristelig Folkepartis lokalpolitikere.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:09:43]:

Det er interessant å høre at Arbeiderpartiet alltid har vært tilhenger av religiøse skoler og pedagogisk alternative skoler. Leser en historien, ser en at det ikke er sant. Arbeiderpartiet forsøkte – om vi går noen år tilbake – å strupe mange religiøse skoler. Fortsatt kutter Arbeiderpartiet i bevilgningen til private skoler, noe som gjør at det blir dyrere å gå der. Det blir barn fra velstående hjem som kan

gå der. Barn fra hjem med dårligere økonomi vil få større problemer. Dette kan jeg ikke skjønne kan være utjamningspolitikk i det hele tatt – å lage skoler for rikfolks barn. Men det er konsekvensene av Arbeiderpartiets politikk.

Det er få elever i Norge som går på private skoler, 1,9 pst. av elevene i grunnskolen, 4–5 pst. av elevene i videregående skole. Jeg har ikke tro på noen stor eksplonasjon i disse tall.

For øvrig: Når Stoltenberg bruker uttrykket «kommerielle aktører», må jeg presisere at det i henhold til den nye loven ikke er anledning til å ta ut utbytte fra private skoler. Det skal altså ikke drives kommersiell privatskolevirksomhet i Norge. Det er forbudt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Vidar Bjørnstad.

Vidar Bjørnstad (A) [10:10:57]: Jeg må bare konstatere at Kristelig Folkeparti og statsministeren er drevet inn i et opplegg med omfattende privatisering av den offentlige fellesskolen. Norsk skole blir en markeds plass.

Ifølge Verdens Gang legger ikke ledere i den svenske privatskolekjeden John Bauer skjul på at et langsiktig mål er å tjene penger på skoledriften. Er ikke statsministeren i det hele tatt uroet over en slik motivasjon for å starte skole og utdanning for våre barn og unge?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:11:28]:

Det er i henhold til norsk lov ikke tillatt å drive kommersiell privatskolevirksomhet i Norge. Hva en representant for en privatskolevirksomhet sier er deres langsiktige mål, må gjerne stå der, men det har ingenting med Regjeringens politikk å gjøre. Bjørnstad vet utmerket godt at loven forbyr kommersiell privatskolevirksomhet i Norge. Det er Regjeringens politikk.

Jeg har ingen tro på noen omfattende privatisering av norsk skole. Det har heller ikke Regjeringen noe ønske om. Vi ønsker en sterk offentlig skole, hvor så mange barn som mulig kan gå, men vi ønsker at det skal være valgmuligheter. Det har vi hatt. Det vil vi ha. Hadde det vært opp til Arbeiderpartiet, hadde den valgmuligheten stort sett vært for barn med foreldre med god økonomi. Det synes vi er en dårlig sosialpolitikk og en dårlig skolepolitikk. Skolepengene skal være på et så lavt nivå at også barn av foreldre med dårligere økonomi kan gå på slike skoler.

Presidenten: Presidenten tillater fire oppfølgingsspørsmål til – først Arne Sortevik.

Arne Sortevik (FrP) [10:12:47]: Det er jo slik at spørreeren, representanten Stoltenberg, er opptatt av å fremme et syn hvor staten og politikerne velger på vegne av foreldrene. Jeg oppfattet det slik at Regjeringen, med støtte av Fremskrittspartiet, har fått til lovendringer som gir foreldre større adgang til å velge selv.

Det er også slik – det tror jeg statsministeren kan bekreftes – at erfaringene fra vårt naboland, som har hatt slik lovgivning i mer enn ti år, er gode. Det er faktisk også må-

linger nå som tyder på at både private og offentlige skoler blir bedre med konkurranse.

Men mitt hovedpoeng er følgende: Når vi styrker foreldrenes rett og mulighet til å velge, bør vi også gjøre det helt ut og helt frem. Fremdeles er det slik at de som velger en frittstående skole, får med seg bare 85 pst. av det det koster å ha en elev i offentlig skole. Vil vi få en styrking av foreldreretten, at man også får med seg de pengene som hører til skoleplassen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:13:57]: Regjeringen har ingen planer om å endre tilskudsreglene for friskoler.

Det er riktig som Sortevik opplyser, at en får med seg 85 pst. av støtten til tilsvarende offentlig skole. Det synes vi er riktig. Det skal være et uttrykt ønske og en vilje hos – og en viss gruppe bak – dem som vil etablere en friskole. Det kan komme til uttrykk ved at en har en egenandel. Men den egenandelen må ikke bli så høy som Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti i praksis har gått inn for, for da blir det bare for barn av velstående foreldre. Det står ikke Samarbeidsregjeringen for, selv om SV og Arbeiderpartiet i praksis står for det.

Det er helt riktig at en viktig ideologisk begrunnelse for vår politikk på dette området selvsagt er foreldreretten. Det er foreldrene som skal ha førsterett til å velge oppdragelsesform og undervisning for sine barn. Loven gjør det klinkende klart at det er et forbud mot å ta ut utbytte. Det skal føres tilsyn med dette. En friskole skal ikke kunne drive annen virksomhet.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgings-spørsmål.

Kristin Halvorsen (SV) [10:15:12]: Hvis presidenten tillater det, tror jeg jeg må si at jeg synes statsministeren gir uttrykk for et ganske idyllisert og naivt syn på hva som faktisk er i ferd med å skje i kjølvannet av den såkalte friskoleloven. For det som nå foreligger, er 250 søknader om friskolevirksomhet – om 200 nye private skoler. 165 av søknadene gjelder videregående skoler. Hvis statsministerens rosemalning av dette skulle gå hjem, står nærmest en rekke aktører med idealistiske formål klare til å hive seg inn på det videregående skolemarkedet. Men det er jo ikke sannheten. Diverse kommersielle selskaper står klare til å kaste seg over videregående skoler, plukke ut de linjene som er billigst, tilby gratis PC-er, gratis skolebøker, for det er tross alt en viss skolepengevirksomhet her, og som helt opplagt vil klare å skreddersy et tilbud til elevene som den offentlige skolen burde ha gått i bresjen for å få til. Det er jo den offentlige skolen som burde hatt PC-er, som burde hatt gratis skolebøker, som burde hatt oppfølging av den enkelte elev.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvis det er slik at det går an å tjene penger på videregående skoledrift, er da Regjeringen klar til å tette de hullene som måtte være, når kommersielle aktører kaster seg over videregående skoler?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:16:35]:

Jeg håper Kristin Halvorsen har fått med seg at loven forbyr å ta ut utbytte, altså fortjeneste, ved drift av private skoler i Norge. Det er et eksplisitt forbud mot det. Jeg vet ikke hvor mange ganger jeg må gjenta det før uttrykket «kommersiell privatskole drift» blir borte. Det er opposisjonens skremselspropaganda om hvilke tilstander vi står foran. Det er faktisk også innført et forbud, med noen unntak, mot at friskoler skal drive annen virksomhet enn friskolevirksomhet.

Jeg tror ikke jeg har noe naivt syn på dette. Det at det foreligger 250 søknader, betyr ikke at det blir 250 nye friskoler i Norge. Søknadene skal behandles, og kommunene og fylkeskommunene har rett til å uttale seg, og har de avgjørende innvendinger, kan også det tillegges vekt ved den endelige beslutning.

Det er interessant at det ser ut som om også SV nå er blitt en varm forsvarer av den privatskoleloven vi hadde inntil for kort tid siden, for den har jo SV og Arbeiderpartiet kjempet desperat imot tidligere.

Presidenten: Rune J. Skjælaaen – til oppfølgings-spørsmål.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [10:17:45]: Jeg vil tilbake til utgangspunktet, til forskjellen på friskoleloven og den gamle privatskoleloven. Det argumenteres i forbindelse med friskoleloven med foreldreretten. Privatskoleloven vokste fram fordi foreldre skulle ha et alternativ når de av overbevisningsgrunner ikke kunne sende barna sine til den offentlige skolen. Derfor fikk vi privatskoleloven, som siden ble utvidet til også å gjelde pedagogiske retninger.

Jeg vil utfordre statsministeren og spørre ham: Hvor langt mener han foreldreretten skal gå? Mener virkelig statsministeren at det er foreldreretten som ligger til grunn for friskoleloven, eller er det andre årsaker til at Kristelig Folkeparti har støttet friskoleloven?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:18:38]:

Det er foreldreretten som ligger til grunn for friskoleloven. Skal det være en foreldrerett, må foreldrene ha en mulighet til å velge, og det må være økonomisk overkommelig å sende barna til en friskole.

Når vi fant å ville revidere friskoleloven, og Kristelig Folkeparti gikk med på det – det ble for øvrig ikke den loven som Høyre i sin tid skisserte, for de hadde en annen skisse – er det også fordi det ble veldig vanskelig etter hvert å praktisere kriteriet om pedagogisk alternativ, bl.a. fordi det drives mye alternativ pedagogisk virksomhet i den offentlige skole. Den forrige privatskoleloven ble etter hvert vanskelig å håndtere, selv om ideologien bak den var meget god. Jeg har skjont at Senterpartiet også er enig i det. Jeg håper at Senterpartiet også står for foreldreretten i utdanningsspørsmål og når det gjelder barnehager. Det gjør Samarbeidsregjeringen. Da må vi ikke stille oss slik at vi struper privatskolebevilgningene, slik at det bare blir rike foreldre som kan sende barna sine dit.

Presidenten: Rolf Reikvam – til siste oppfølgings-spørsmål.

Rolf Reikvam (SV) [10:19:50]: John Bauer er en kommersiell aktør. Det er det ingen tvil om. Det samme gjelder kunnskapsskolene i Sverige. Dette er kommersielle aktører som går inn i et marked, og som ønsker å lage et marked av utdanningssystemet. Så å tro at de ikke har et mål om å ta ut utbytte, er ganske naivt. Det er ulike måter å ta ut utbytte på. Når de kommer hit, er det selvsagt for å tjene penger i dette markedet. Men det er ikke det som er hovedspørsmålet mitt.

Det som jeg ønsker å utfordre statsministeren på, er det som stod i VG i går. Kristelig Folkeparti-politikere i Rogaland og i Hordaland er klare på at dette ønsker de ikke. De ønsker ikke en utvikling der John Bauer får etablere seg, for det vil undergrave det offentlige utdanningssystemet. En vil ta ut elevene fra den offentlige skolen innenfor allmennfag, og dermed vil det svekke den offentlige skolen.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Er statsministeren enig med sine partikolleger i Rogaland og i Hordaland om at dette kan vi ikke akseptere, dette kan vi ikke godkjenne? Kan vi regne med at Regjeringen på bakgrunn av de innspill vi har fått fra Kristelig Folkeparti-politikere i Rogaland og i Hordaland, vil si nei til at John Bauer får etablere seg i disse fylkene?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:21:06]:

Jeg tror representanten Reikvam er klar over at jeg ikke driver saksbehandling fra Stortingets talerstol av søknader som ikke er behandlet i departementet ennå. Men, som jeg har redegjort for, ifølge loven skal fylkeskommunene kunne uttale seg i slike spørsmål, og deres synspunkter kan tillegges vekt, særlig hvis de kan påvise langsiktige skadevirkninger. Det vil vi selvsagt gjøre. Leser man intervjuet i VG med våre fylkespolitikere, som Reikvam sikkert sikter til, var det meget nyansert. Jeg har ikke noen problemer med det i det hele tatt.

Det kan godt hende at John Bauer har et ønske om å ta ut utbytte, men det er ulovlig ifølge norsk lov. Reikvam tror vel ikke at departementet vil godta ulovligheter. De skal følge norsk lov. De har ikke anledning til å ta ut utbytte. Uansett hva John Bauer måtte ønske, er det forbudt i henhold til friskoleloven. Det vil ikke bli tillatt. Hvis søknaden skulle innebære det, vil den selvsagt bli avslått.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP) [10:22:10]: Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Det er slik at denne og tidligere regjeringer stort sett har ofret forbrukernes interesser på landbruksamvirkets alter. Det er de produsenteide samvirkeorganisasjonene som er blitt gitt en særfordel i markedet, ved at de står som markedsregulator for både egg, fjærfe, kjøtt og meieriprodukter. Som råvareregulator kan man, som det var snakk om i foregående spørsmål, ta ut utbytte på råvareprisen, på råvarevirksomheten, og derved er det umulig for andre

i hovedsak å ha konkurranse på foredlingsindustri. Vi har nå sett hvordan Tine i tillegg utnytter sin markedsrett på en uakseptabel måte.

Vil statsministeren legge om denne politikken, slik at vi får de samme konkurranseforhold, og at det er forbrukernes interesser som skal stå i høysetet også innenfor systemet for matproduksjon og matvareomsetning, med andre ord at samvirkeorganisasjonene fratras reguleringsmyndighet og reguleringsrett, og at de, hvis de skal eie foredlingsvirksomhet, må konkurrere på like vilkår med andre?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:23:29]:

Denne regjeringens politikk har ført til økt konkurranse når det gjelder landbruksprodukter. Det er i dag anledning til fri etablering. Når det gjelder melk, har Tine fortsatt en svært dominerende markedsandel, men de har fått en reell konkurrent. Når det gjelder ost, er det i dag klar konkurranse, hvor Synnøve Finden er inne som privat aktør. Det samme når det gjelder kjøtt, hvor det nå er en betydelig andel av andre enn Gilde som leverer. Det samme gjelder egg og kylling, hvor det er flere store aktører i tillegg til Prior.

Dette viser at i tillegg til landbruksamvirkets organisasjoner er det nå i økende grad andre private aktører, og dette skjer nettopp fordi Regjeringen også ønsker å sette forbrukernes interesser i sentrum. Det betyr ikke at det er fornuftig fullstendig å kaste over bord den regulering vi i dag har, for alternativet til dagens system vil være oppbygging av statlige reguleringsinstitusjoner, noe som kan bli meget ressurskrevende og byråkratisk.

Det som er situasjonen i dag, er at bonden jo har rett til å få solgt sine produkter. Landbruksamvirkets organisasjoner har en plikt til å ta imot. Dette er for å sikre leveringsmulighetene over hele landet og for at vi skal bruke også landbrukspolitikken som et ledd i å opprettholde virksomheter i bygder over hele landet. Jeg er klar over at Hagen kanskje vil kaste det over bord. Det ønsker jeg ikke å gjøre. Men vi vil følge nøye med på disse områdene som vi nå nevnte, og sørge for at konkurransen blir enda mer reell. De formelle monopolene er avvirket, og vi skal bidra til at konkurransen blir mer reell.

Carl I. Hagen (FrP) [10:25:32]: Jeg takker for svaret og konstaterer at det er riktig at det er blitt mer konkurranse, takket være regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, med den nye konkurranseloven. Det går i riktig retning, men etter vår oppfatning ikke langt nok på dette området. Det er ikke slik, som statsministeren hevder, at det behøver å være ressurskrevende og byråkratisk om myndighetene overtar den selvfinansierende reguleringsrollen som produsentorganisasjonene i dag har, og som Tine har vist at de misbruker. Både Synnøve Finden, private slakterier og private eggleverandører vil kunne bekrefte at Tine har laget mest mulig vanskeligheter for de private, og en del av det tåler ikke dagens lys. Vi husker Nordås Gårdsmeieri for noen år siden, som man, takket være politikerne i de andre partier og Tine, greide å ta knekken på. Det ville ikke vært så lett i dag. Det går i riktig retning. Men hvor-

for i all verden kan man ikke sørge for at de samme konkurranseregler skal gjelde på dette området som på øvrige områder? Vil statsministeren gå igjennom dette, ut fra større hensyn til forbrukerne? Jeg konstaterer at det vel bare er Norge igjen som har slike jordbruksavtaler som vi forhandler om, og har dette gammelsosialistiske styrings-systemet. Hvorfor kan ikke vi, som andre land, få friere forhold og sette forbrukeren og valgmulighetene til ulike produkter i butikkhyllene i høysetet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:26:55]:

Regjeringen har forbrukernes interesser for øye og prioriterer det høyt. Det er også grunnen til den oppmykingen vi har foretatt når det gjelder konkurranse.

Når det gjelder situasjonen med Tine, har vi en konkurranselov, og de som måtte ha opptrådt i strid med den, vil selvsagt få reaksjoner, slik konkurranseloven tilskriver. Det er det Konkurransetilsynet som nå går igjennom, så det kan jeg ikke gå nærmere inn i. Konkurransetilsynet må få gjøre jobben sin.

Når vi ikke har den samme konkurransesituasjonen innenfor landbruket som på en del andre sektorer i det norske samfunn, tror jeg Carl I. Hagen utmerket godt vet hvorfor, nemlig at vi ønsker å opprettholde et levende landbruk og ha levende bygder i Norge. Det er i det lange løp i norske borgeres og dermed også norske forbrukeres interesse. Vi må ha en viss egenproduksjon av matvarer i Norge. Vi ønsker ikke å forsere en sentralisering som vi allerede må kjempe imot. Derfor er det viktig å ta vare på ordninger som ivaretar også disse hensyn.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (FrP) [10:28:08]: To statsråder, Meyer og Sponheim, har vært ute og kritisert maktmisbruk innenfor meierisektoren, men Regjeringen foretar seg i praksis svært lite, selv om Stortinget har sagt at det skal være likeverdig konkurranse på foredlingssiden for melk. Beviset er Synnøve Finden, som vant en knusende seier i tingretten nylig, der det ble slått klinkende klart fast at de betalte for mye for melken og var med og betalte for Tines kapitalkostnader. Allikevel anker Regjeringen denne dommen, og det betyr flere år med usikkerhet før vi får en rettskraftig dom. Så jeg må spørre statsministeren: Bidrar det til økt konkurranse når man skaper usikkerhet og utrygghet for Q-meieriene og Synnøve Finden på denne måten og slår bena vekk under dem?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:29:08]: Vi har fått økt konkurranse. Vi har fått en ny konkurranselov, og den skal fungere. Det at det også kan bli rettsaker ut av dette, viser bare at loven og rettssystemet fungerer. Landbruksdepartementet har hatt sine grunner for at en har anket denne dommen. Det kan jeg ikke gå nærmere inn på i detalj nå.

Når det gjelder Tine-saken, er det alvorlige beskyldninger som her har framkommet. Dem ser Regjeringen svært alvorlig på. Men vi må la det rette organet behandle

saken, nemlig Konkurransetilsynet, som i slike tilfelle skal håndtere konkurranseloven, og det føler jeg meg overbevist om har skjedd.

Har det skjedd noe galt, enten det er fra det ene eller det andre selskapet, skal det slås ned på det. Det skal det ikke være noen tvil om.

Presidenten: Odd Roger Enoksen – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:30:00]: Vi har gjennom generasjoner maktet å bygge opp et norsk landbruk, og vi har produksjon i hele landet til tross for ganske store klimatiske forskjeller og ganske store forskjeller i mulighetene til å drive ulike former for produksjon.

Jeg er meget godt fornøyd med det svaret som statsministeren gav på dette spørsmålet, og jeg støtter statsministeren i hans syn. Jeg ønsker egentlig bare en bekreftelse på at statsministeren fortsatt mener at vi skal ha et landbruk i hele landet, hvor gårdbrukere i ulike deler av landet har muligheter til å ta ut tilnærmet like priser på sine produkter, og at de markedsreguleringene som har bidratt til at vi har dette systemet, skal opprettholdes og være en forutsetning for at det skal være mulig.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:31:02]: Vi har som sagt fått økt konkurranse når det gjelder omsetning av landbruksprodukter, og vi har jo disse hovedgrupperingene: melk, ost – eller foredlede meierivarer – kjøtt, egg og kylling. Jeg har redegjort for hvordan en har konkurranse på alle disse områdene, og hvordan en har mulighet for fri etablering.

Når det gjelder markedsreguleringer, har ikke vi noen planer nå om endring av dem, for det er viktig å holde fast ved bondens rett til å få solgt og landbruksamvirkets plikt til å ta imot. Hvis de pilarene faller, er jeg redd for at viktige deler av norsk landbruk kan komme ut å kjøre. Vi ønsker et levende landbruk over hele landet, men det betyr ikke at det nødvendigvis skal være status quo. Vi vil følge nøye med i at konkurransen virker på de ulike områdene. Jeg må si at på melkesiden er det foreløpig en reelt sett liten konkurranse, og det er ønske om å øke den. Nå er det en 97/3 pst.-fordeling, og landbruksministeren har sagt at en 80/20 pst.-fordeling ville være bedre.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV) [10:32:16]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til statsministeren. SV gir seg ikke på skole ved første sving, så det må statsministeren finne seg i å ta en ny runde på.

Jeg synes det er et stort paradoks at i forbindelse med 100-årsmarkeringen er det gjort en stor undersøkelse om nordmenns holdninger bl.a. til fellesskap og privatisering. Når det gjelder utdanningssektoren, er det svært massivt hva det norske folk ønsker, når nesten 80 pst. sier at de ønsker en sterkere offentlig skole og en sterkere offentlig utdanning, mens 12 pst. sier at de vil satse mer på private løsninger. Det som nå skjer på utdanningssektoren, er det

motsatte, som betydelig økt privatisering av videregående skoler, litt avhengig av hvor mye Regjeringen sier ja til, men ikke i nærheten av noen tilsvarende målsetninger for hva som skal være standard når det gjelder den offentlige skolen.

En av disse aktørene som nå ønsker å kaste seg inn på utdanningsmarkedet, beskriver hva de ønsker å lokke med, og det er altså gratis PC-er, tettere oppfølging av hver enkelt elev, mer kontakt med samfunnslivet rundt, gratis skolebøker og muligheter for reiser til utlandet. Det er mål man burde ha for den offentlige skolen. Når vil Regjeringen sette seg dette som mål for den offentlige skolen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:33:43]:

Når det gjelder denne undersøkelsen som ble foretatt av Hundreårsselskapet, har jeg den her. Slik som det spørsmålet var formulert, er jeg nesten overrasket over at ikke 100 pst. svarte offentlig. De var satt opp mot hverandre på en ganske – jeg vil si – påfallende måte.

Sannheten er jo at denne regjeringen har satset mye mer på det offentlige enn på det private. Noen har vært veldig opptatt av at denne regjeringen har prioritert skattelette på bekostning av alt annet. For hver krone vi har gitt i skattelette, har vi økt offentlige velferdsordninger med to. Så i den grad vi har prioritert, har denne regjeringen prioritert det offentlige.

Når det gjelder skolen, mener vi at det ut fra foreldretetten bør være valgmuligheter, men vi ønsker en sterk og god offentlig skole som gjør at de fleste ser seg tjent med å sende barna sine dit. Men det skal være mulighet for alternativer.

Det er vel ikke statsministerens oppgave å spørre SVs leder i en spontanspørretime, men det kunne jo vært interessant å få vite en eller annen gang om SV nå er kommet dit hen som Arbeiderpartiet har, at de er veldig glad i den forrige privatskoleloven. Den har jo SV og Arbeiderpartiet kjempet imot. Har f.eks. SV i Norge lært av SV i Danmark, som jo har et helt annet, positivt syn på anledningen til å velge private skoler?

Ellers er jeg enig med representanten Halvorsen i at flere av de godene for elever som hun nevnte, bør vi også ha mer av i offentlig skole. Det er vår oppgave å sørge for at bevilgningene dit er så gode at den offentlige skolen anses som alternativ for de fleste. Det er Regjeringens mål.

Presidenten: Statsministeren har helt rett. Her er det stortingsrepresentantene som spør.

Kristin Halvorsen (SV) [10:35:33]: Jeg lurer på om vi er i nærheten av en liten nyhet og et valgløfte fra statsministeren her. Hvis det virkelig er slik at denne regjeringen vil gå til valg på at alle elever i videregående skoler skal ha mulighet for gratis PC, gratis skolebøker, tettere oppfølging av hver enkelt elev og for mulighet til undervisning i mindre grupper, står vi foran en gigantisk opprustning av den offentlige skolen, som umulig kan la seg gjennomføre hvis Høyres løfter om nye 23 milliarder kr i skattelette også skal innfris.

Er det virkelig slik at statsministeren nå lover at den målsettingen man setter for offentlige videregående skoler i neste stortingsperiode, er gratis PC-er til alle elever, tettere oppfølging, mindre grupper og gratis skolebøker, så vil jeg gjerne ha et klart svar nå?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:36:21]:

Nei, det sa jeg ikke, og det ...

Kristin Halvorsen (SV) [10:36:25]: Å, nei?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: ... tror jeg Kristin Halvorsen ville merket seg hvis hun hørte nøye etter. Jeg sa at flere gjerne ville ha flere av de godene hun skisserte, også i offentlig skole – og mer av det. Jeg har ikke lovt, og kan ikke her og nå love, gratis skolebøker og gratis PC-er til alle.

Kristin Halvorsen (SV) [10:36:39]: Nettopp!

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:36:39]:

Men det er jo interessant at fra i fjor til i år har vi fått økt lærertetthet i norsk skole. Vi har fått økt voksentesitetthet i den offentlige skolen, og vi har fått mer penger pr. elev. Regjeringen har lagt fram en omfattende skolereform med et stort kompetanseløft for lærere, som vi skal satse mangfoldige hundre millioner kroner på. Så Regjeringen har bevist at den satser på offentlig skole. Friskoler får mindre penger enn den offentlige skolen. De får bare 85 pst. av det den offentlige skolen får, og i det ligger det jo også en prioritering av offentlig skole.

For øvrig er det viktig, hvis en skal satse mer på offentlig skole, at norsk økonomi fortsetter å utvikle seg positivt, og i det lyset må også SV lære seg å se skattespørsmål. I den grad det kan bidra til vekst og mer penger til det offentlige, kan vi styrke skolen. Det trenger ikke nødvendigvis være en motsetning.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A) [10:37:46]: Først til historieskrivningen. Statsministeren gjentar hele tiden at Arbeiderpartiet stemte mot den forrige privatskoleloven. Det er ikke riktig. Den ble vedtatt i 1985. Reiulf Steen var saksordfører, og det var et enstemmig storting som stemte for. Jeg lurer derfor på om statsministeren først kan svare på om Arbeiderpartiet stemte for eller mot privatskoleloven i 1985.

Det andre er at problemet med det frisleppet Regjeringen nå legger opp til, er at det trekker penger, ressurser, ut av den offentlige fellesskolen. Da blir det dårligere kvalitet, dårligere tilbud. Det offentlige sitter igjen med de dyreste linjene på de vanskeligste stedene i landet. Da blir det også fort mindre valgfrihet, fordi skoler og linjer legges ned. Det er nettopp det som er problemet, og som statsministeren i hele dag egentlig har nektet å svare på. Det er hans lokalpolitikere dypt bekymret over, for de ser at hvis man nå sier ja til det man legger opp til med den nye privatskoleloven, vil det bli et dårligere tilbud i den

offentlige fellesskolen. Da øker forskjellene, og vi får lavere kvalitet i skolen. Arbeiderpartiet ønsker det motsatte – mindre forskjeller og bedre kvalitet.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:38:56]:

Jeg kjenner historien godt når det gjelder friskoler. Det er riktig at Arbeiderpartiet kom på en bedre kurs i 1985.

Men jeg kjenner til da striden om privatskoler i Norge virkelig kom. Da var det faktisk min onkel som var statsråd, og som foreslo loven. Arbeiderpartiet kjempet frenetisk mot prinsippene, og det var de prinsippene som ble videreført i 1985. Det er det ingen tvil om.

Arbeiderpartiet har år etter år foreslått lavere bevilgninger til friskoler. Det betyr at det blir dyrere å gå der. Stoltenberg ønsker altså et opplegg hvor det er barn av foreldre med god økonomi som kan sende barna sine til friskoler. Barn av foreldre med dårligere økonomi vil ikke få råd til det. At det er god sosialdemokratisk politikk, skjønner jeg faktisk overhodet ikke. Det er å gå inn for klasseskiller i skolen.

Det er heller ikke riktig at vi trekker ressurser ut av den offentlige skolen, for det som går til private skoler, er mindre enn det det ville ha kostet å ha hatt elevene i offentlig skole. Sannheten er at skal en først begynne å tenke økonomi, tjener staten på dette.

Rolf Reikvam (SV) [10:40:10]: Hva som er sannhet, er et filosofisk og et religiøst spørsmål og ikke noe som skal tas opp her. Det vi snakker om, er de faktiske forhold. De faktiske forhold er at fylkeskommunene har fått mindre å rutte med. Det betyr at de kutter ut gode og spennende utdanningstilbud innenfor musikk, dans, drama osv., som er forholdsvis kostnadskrevende. Det er de faktiske forhold. Om det er sannheten, vet jeg ikke, men det er i alle fall de faktiske forholdene.

Jeg har lyst til å følge opp i forhold til dette med å ta ut utbytte og kommersielle aktører. At vi får kommersielle aktører inn i det norske utdannessystemet, er fordi de skal hente penger ut av dette systemet. Det må være ganske åpenbart for alle. Det er ikke noen Florence Nightingale som kommer til Norge for å drive utdanning. De har ett mål, og det er å få et marked og så hente ut fortjeneste på en eller annen måte. Det er mange måter å ta ut fortjeneste på. En trenger ikke ta det ut som utbytte i kapital. En kan ta det ut som høyere lønn, en kan overføre mellom ulike selskap, osv. Det er faren og det vi frykter, mange av oss som er engstelige for disse kommersielle aktørene. Det er underlig at statsministeren ikke er engstelig for dette.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:41:21]: Jeg har ikke sagt at vi ikke er engstelige, men jeg har sagt hva som er tillatt, og hva som er forbudt, i henhold til norsk lov. Hvis noen begynner å drive kommersiell skolevirksomhet i Norge, er det forbudt. Reikvam kan være trygg på at Utdanningsdirektoratet, som forvalter denne loven, selvsagt følger norsk lov. Det er ikke tillatt, og da skal en heller ikke skremme med det. Vi har tilsyn for å følge dette. Skulle noen begi seg inn på den galeien, f.eks. ved omgørelser, og i realiteten ta ut utbytte på noen annen måte, er

det klart at det blir slått ned på. Det er ikke anledning til å komme til Norge og hente ut penger av private skoler.

For øvrig – når det gjelder historieskriving, som både Reikvam og Stoltenberg har vært veldig opptatt av, kan jeg opplyse at selv midt på 1990-tallet gikk Arbeiderpartiet inn for å stoppe Montessori-skoler i Norge, som de nå sier de er så veldig glad i.

Carl I. Hagen (FrP) [10:42:21]: Kristin Halvorsen viste til undersøkelser som har vært gjennomført om offentlige og private skoler. Men hun glemte å si at det var ledende spørsmål i dem. Veldig mange oppfatter det dit hen at det er privat finansiering som holdes opp mot fellesfinansiering. Det er fullt mulig å ha fellesskapsfinansiering, offentlig betaling, men allikevel ha foreldrerett til valgfrihet med hensyn til hvilken leverandør av skoletjenester, helsetjenester, sykehjemstjenester eller hva det skal være – altså kombinere fordelene av fellesskapsfinansiering med fordelene av valgfrihet for den enkelte bruker. Dermed kan man nyte godt av konkurranse mellom ulike tilbydere, slik statsministeren tidligere i dag har snakket varmt for.

Jeg vil få lov til å slutte med et spørsmål. Når Jens Stoltenberg omfavner det tidligere Kristelig Folkeparti-programmet på dette området, får jeg omfavne Göran Persson i Sverige, hvor man i sosialdemokratiet har 100 pst. finansiering når det ikke er muligheter for å ta ut utbytte. Hvis det ikke er det, hvorfor i all verden kan ikke foreldrene få full valgfrihet med nøyaktig den samme fellesskapsfinansieringen for sine barns utdanning, enten de velger det ene eller det andre alternativet? Hvorfor skal ikke foreldrene ha full valgfrihet, slik man har i sosialdemokratiet i Sverige?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:43:42]:

Dette kan bli en interessant valgkamp, når Arbeiderpartiet omfavner Kristelig Folkeparti og Hagen omfavner Göran Persson. Hvor de ideologiske skillelinjer er tilbake, er ikke så enkelt å se. Dette gleder jeg meg virkelig til.

Jeg er enig med Hagen i at det var et ledende spørsmål i den undersøkelsen Kristin Halvorsen viste til. Derfor synes jeg det nesten var rart at ikke 100 pst. svarte ja, slik hun ønsket.

Det offentlige har ansvaret både for barnehagesektor, helsesektor, omsorgssektor og skolesektor. Men denne regjeringen mener at det skal være visse valgmuligheter, ikke minst ut fra foreldreretten. Jeg har ingen tro på eller frykt for at vi får en voldsom oppblomstring av private skoler som undergraver det offentlige skolevesen i Norge. Den offentlige skole skal være god. Den skal være sterk. Den skal være slik at de fleste ønsker å gå der, og det gjør de. Vi styrker nå den offentlige skolen gjennom skolereformen.

Våre fylkespolitikere i et par fylker på Vestlandet, som flere har vist til, gir uttrykk for en bekymring hvis det skulle bli et frislepp. Jeg har ingen tro på det. De har anledning til å uttale seg. Et manglende tilbud eller en urimelig dyr skolestruktur kan være begrunnelse for å nekte godkjenning av friskoler. Det vil direktoratet selvsagt forvalte.

Når vi ikke har valgt å gå opp til 100 pst. dekning, som Carl I. Hagens spørsmål gjaldt, er det fordi vi mener at den reelle viljen til å skape et alternativ må komme til uttrykk ved at det også er en viss egeninnsats. Det er et sunt prinsipp. Da gis det uttrykk for at her er det virkelig et ønske som står bak, og det er ikke bare enkeltpersoner, men det er flere. At en da har en egenandel på 15 pst., synes jeg for min del ikke er urimelig. Det har vi hatt i alle år med norsk privatskolelovgivning. Vi synes det er rimelig å fortsette med det. Det er ikke alle ting vi skal kopiere Sverige på, ei heller om det er Göran Persson som styrer.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:45:54]: Eg har òg eit spørsmål til statsministeren. Eg ynskjer å fokusera ytterlegare på den store befolkningsundersøkinga i samband med feiring av Noreg 2005. Undersøkinga viser altså ei massiv tru på fellesskapet, på bygda, på distrikta og på kulturen. Dette er svært oppmuntrande lesing for Senterpartiet, som nettopp vil ha gode offentlege lokale velferdstilbud, ein offensiv distriktspolitikk og større innsats for kultur, idrett og innan frivillig arbeid. Eit stort fleirtal, altså nær 4 000 spurde, er einige med oss.

Mitt spørsmål er: Er det slik at statsministeren systematisk ynskjer å tona ned denne undersøkinga, eller er det noko han vil ta innover seg, han som altså fører ein politikk med mindre til fellesskapet, med fleire private løysingar, anten vi snakkar om helse, omsorg eller skule, og som òg tonar ned distriktspolitikken?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:47:02]:

Undersøkelser må stå på egne bein, og en får lese spørsmålsstillingen og se på svarene. Da skal en også se på ting med et visst kritisk blikk. Det vil jeg anbefale representanten Kleppa å gjøre. Som sagt er jeg nesten overrasket over at det ikke var 100 pst. som svarte slik Kleppa ønsker, i denne undersøkelsen, slik spørsmålene er stilt.

Så er det direkte feil når Kleppa sier at Samarbeidsregjeringen står for mindre til fellesskapet. Samarbeidsregjeringen har økt bevilgningene til fellesskapet, år etter år. For hver krone vi har gitt i skattelette, har vi i hvert fall gitt to kroner i økning av velferdsordningene. Siste året økte vi velferdsordningene med bortimot 10 milliarder kr – mer til helse, mer til skole, mer til barnehagene og mer til omsorg. Det er bare å gå inn i budsjettet, og da vil Kleppas historieframstilling bli motbevist. Jeg anbefaler dem som hører og ser dette, å holde seg til fakta, holde seg til budsjettene, og ikke til den misvisende framstilling som Kleppa nå dessverre har gitt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:48:16]: Då vil eg be statsministeren kommentera at han faktisk har ein samferdselsminister som ikkje akkurat er kjend for å styrkja kommunikasjonane i distrikta, at han har ein kommunalminister som nyttar kvart høve til å så tvil om dei mindre kommunane og dei tilboda dei kan komma med, at lokale sjukehus stadig er under press og står overfor fare for nedlegging, og at han no tøyser foreldreretten så

langt at mange foreldre ikkje lenger får noko val. Dei må velja ein privat skule fordi det ikkje er eit offentleg alternativ, anten vi snakkar om grendeskulen som blir nedlagd, eller tilbod i den vidaregåande skulen som forsvinn. Det er fakta det òg.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:49:14]:

Det er nok dessverre ikke fakta, slik som Kleppa framstilte det. Veibevilgningene har økt, også i mange distrikt. Bevilgningene til sykehusene har økt kraftig siden Samarbeidsregjeringen tok over. Det har fra første kvartal 2002 til andre kvartal 2004 vært en nedgang i gjennomsnittlig ventetid for behandling ved offentlige sykehus på over 20 pst. Dette er altså et velferdsløft. Kleppa framstiller det som om vi piner ut sykehusene, når det er det stikk motsatte som har skjedd. Det har vært bevilgningsøkning på milliarder. Det har blitt redusert ventetid. Jeg er opptatt av pasientene. Fortsatt er det ikke bra nok. Fortsatt er det for lange køer og for lang ventetid, men den er altså redusert med over 20 pst. Det synes jeg Kleppa skulle glede seg over, og også over at det stadig bygges nye og bedre veier, både i distriktene og i flaskehalser i sentrale områder.

Presidenten: Presidenten tillater tre oppfølgings-spørsmål – først Kristin Halvorsen.

Kristin Halvorsen (SV) [10:50:36]: Jeg blir mer og mer forundret over hva som er i ferd med å skje med Kristelig Folkeparti. Nå er det altså gjort en omfattende undersøkelse i forbindelse med 100-årsmarkeringen som viser at det er en voldsom støtte i den norske befolkningen til vår velferdsmodell og våre fellesskapsløsninger. Forrige Bondevik-regjering og forrige statsminister Bondevik ville jo ha kastet seg over dette som den virkelig store muligheten til verdimobilisering – den statsministeren som satte ned Verdikommisjonen – mens dagens statsminister Bondevik prøver å bagatellisere dette klare ønsket fra den norske befolkningen om at det er fellesskapet det skal satses på. Han bagatelliserer og høres nøyaktig ut som Per-Kristian Foss, Kristin Clemet eller hvem andre det måtte være som hvisker ham noen stikkord i øret.

Hva er i ferd med å skje med Kristelig Folkeparti når statsministeren ønsker å markere at når det i en undersøkelse stilles spørsmål som mener du at Norge bør satse mer på et offentlig utdanningstilbud i framtiden, mer på et privat utdanningstilbud, eller har du ingen mening om dette, så er det en grov fordreining av spørsmålsstillingen? Det er det ikke. Statsministeren bortforklarer. Han bortforklarer den verdimobiliseringen det er i store deler av den norske befolkning for et fellesskap. Forrige regjering med Kristelig Folkeparti ville sett det som en støtte for sitt politiske prosjekt. I dag bortforklarer statsministeren dette. Det synes jeg er en meget interessant politisk utvikling.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:52:08]:

Slike innøvde formuleringer, at man er mer og mer forundret over Kristelig Folkeparti, kommer vi nok til å få høre mer av fram til valget. Det må jeg ærlig innrømme at

jeg ikke tar så alvorlig. Det er en del av politisk taktikk og spill.

Jeg er veldig glad for støtten til fellesskap og velferdsordninger. Det er derfor Samarbeidsregjeringen øker den. Egentlig burde det vært 100 pst. på et slikt spørsmål. Vi satser mer på den offentlige skolen. Vi har lagt fram en skolereform som betyr økt satsing på den offentlige skolen. Vi har satset mer enn noen gang på barnehager. Vi har satset mer enn noen gang på offentlige sykehus. Ventetiden går ned. Denne regjeringen er den første som har lagt fram en handlingsplan for bekjempelse av fattigdom i Norge. Vi har økt innsatsen kraftig overfor fattige utviklingsland. Vi har aldri hatt et så høyt budsjett for å hjelpe fattige ute i verden. Jeg kunne forresten, i en parentes, av og til etterlyse SVs internasjonale perspektiver. De er nesten alltid borte. Dette er en regjering for økt velferd og for fattigdomsbekjempelse hjemme og ute. Jeg blir mer og mer forundret over Kristin Halvorsen, som ikke ser dette.

Presidenten: Ja, statsministerens forundring skal vi ta på alvor.

Tore Nordtun (A) [10:53:25]: Jeg ble sterkt forundret over den skrytelisten som statsministeren nå kom med. Jeg må stille spørsmål: Hva har statsministeren og Regjeringen gjort med kuttet i sykepengene, i dagpengeordninger på en rekke felter, kutt i uføretrygden? Ja, hvorfor får vi en økning i antall personer som går på attføring, på uføretrygd osv.? Her nevner man utsatte grupper systematisk, og så framstiller man det som om det har skjedd en økning i velferden for disse. Disse menneskene har ikke fått noen økning i velferden. De blir mer og mer satt utenfor, og de kommer fra flere områder. Jeg kan også nevne egenandelssystemet for statsministeren. Er ikke dette å bygge en kløft mellom fattig og rik? Er dette å løfte i flokk?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:54:28]:

Jeg skjønner at denne spontanspørretimen ender opp i en gjensidig forundring overfor hverandre, og det er det vel kanskje gode grunner til i disse tider. Vi får nok mer av det fram mot valget.

Når det gjelder de spørsmål som Nordtun nå nokså fort gikk over, vet han at det er én hovedlinje som har ligget bak de justeringer av regelverket som har skjedd på en del av disse områdene, nemlig arbeidslinjen – arbeidslinjen, som jeg trodde var Arbeiderpartiets linje også. Vi ønsker å stimulere folk til å komme tilbake i arbeid fortest mulig, om ikke på heltid, så i hvert fall så mye som mulig. Det er den viktigste grunnen til de justeringene som har skjedd. Er det noe som er årsak til fattigdom, er det langtidslidighet. Å bekjempe ledigheten generelt og langtidslidigheten spesielt er en hovedsak for denne regjering. Nå øker sysselsettingen. Nå begynner ledigheten å gå noe nedover igjen. Vi har måttet ta en del upopulære tak i et par budsjett for å få orden på økonomien, for pilene var begynt å peke i gal retning da Arbeiderpartiet overlot ansvaret til Samarbeidsregjeringen. Nå peker de i riktig retning.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:55:39]: Det er ingen tvil om at det er mange måter å beskrive virkeligheten på. Jeg vil tilbake til hovedspørsmålet.

Denne spørreundersøkelsen viser at så mye som 76 pst. av befolkningen mener at man bør satse mer på å opprettholde bosettingen i Distrikts-Norge. Som Magnhild Mel-tveit Kleppa helt riktig påpekte: Regjeringen har på en rekke områder lagt om politikken, som gjør at det går i stikk motsatt retning. La meg nevne to-tre områder. Det alt vesentlige av den skatteletten som kom som en følge av at man fjernet skatt på aksjeutbytte, har kommet skattyttere i Oslo og Akershus til gode. Det er riktig at samferdselsbevilgningene har økt over hele landet, men fordelingsmessig har de økt betydelig mer i sentrale strøk enn de har gjort i Distrikts-Norge. Andelen av økningen har først og fremst kommet sentrale strøk til gode.

Regjeringen har gjennomført omleggingen av inntektssystemet til kommunene på en måte som gjør at de små kommunene og distriktskommunene taper, mens vekstkommuner og kommuner i sentrale strøk får en større del av den samlede potten. Hvis ikke dette er en bevisst sentraliseringspolitikk, må jeg si at da har statsministeren og jeg en vidt forskjellig oppfatning av hva som er virkeligheten. Ønsker statsministeren en sånn utvikling, eller vil han ta den spørreundersøkelsen på alvor og se på hvordan man kan bruke en større andel for å sikre bosettingen i Distrikts-Norge?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:56:59]:

Jeg tror Enoksen vet at Samarbeidsregjeringen selv-sagt ikke står for noen bevisst sentraliseringspolitikk. Det å motvirke sentralisering er faktisk viktig for denne regjeringen, slik det var for sentrumsregjeringen, som Enoksen var med i. Han vet like godt som meg at dette er sterke krefter som det ikke er enkelt å snu. Det har vært en viss sentralisering både i tider da Senterpartiet satt i regjering, og når Senterpartiet har vært i opposisjon, og slik har det vært også for oss andre. Det som er viktig for distriktene, er jo først og fremst å få skapt nye arbeidsplasser, og nå er optimismen på vei tilbake. Vi har ført en økonomisk politikk, og vi fører en virkemiddelpolitikk hvor vi har samordnet virkemiddelapparatet, Innovasjon Norge, noe som gjør at nå begynner ting å skje. Jeg har reist f.eks. på vestlandskysten, hvor jeg selv kommer fra og er godt kjent. Optimismen er på vei tilbake, eksporten øker, kontrakter til skipsverft er i ferd med å komme tilbake, ting skjer. Dette er det avgjørende for norske distrikt. Samarbeidsregjeringen står selvsagt for en aktiv distriktpolitikk og ikke en sentraliseringspolitikk.

Carl I. Hagen (FrP) [10:58:05]: Kristin Halvorsen brakte i sitt tilleggsspørsmål frem denne undersøkelsen som var hovedutgangspunktet, og statsministeren viser til at det er nesten forbausende at det ikke ble 100 pst. oppslutning for offentlig løsning, fordi folk oppfatter dette som et spørsmål om finansiering, offentlig finansiering eller privat finansiering. Men det er også et verdspørsmål. Jeg vil gjerne spørre statsministeren om han er enig i at valgfrihet for mennesker i realiteten også er et verdi-

spørsmål, at det er en egenverdi for mennesker å selv kunne foreta sine valg, fordi vi mennesker er ulike, og vi har ulike interesser og ulike ønsker. Retten til selv å kunne velge er en egenverdi og et verdispørsmål. Nå går de sosialistiske formyndere til stormangrep på menneskenes valgfrihet på en del områder i Norge. De ønsker å frata enkeltmennesker retten til å velge, enten det er foreldre når det gjelder barnehager og skoler, eldre som trenger omsorg, syke som trenger medisinsk behandling. På område etter område går de sosialistiske formyndere inn for å frata folk retten til selv å velge for å overføre den på politikerne. Er statsministeren enig i at valgfrihet for enkeltmennesket er en selvstendig egenverdi?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:59:28]:

Ja, valgfrihet er en viktig verdi, og jeg vil føye til: særlig i det som har med familiespørsmål og oppdragelse og omsorg for barn å gjøre. Derfor er den viktig når det gjelder barnehage og kontantstøtte. Den er viktig i barnehage-sektoren. Den er viktig i skolesektoren.

Det er riktig at dette regjeringsalternativet som skal bygges opp, ønsker å redusere valgfriheten. Det mest eklatante eksempel er jo omsorgen for egne barn under tre år. Nå er det liksom framstilt som at Arbeiderpartiet har fredet kontantstøtten. Men det er jo helt feil. De har sagt at den skal fjernes, men trolig da fra 2008, og det er jo bare et stykke ut i neste stortingsperiode. Så dette valget blir et valg om småbarnsforeldre skal ha rett til å velge omsorgsform for barna sine, enten det skal være i en barnehage som har stor offentlig støtte, og som skal få enda mer offentlig støtte, eller det skal være med kontantstøtte. Det avgjøres ved valget til høsten.

Presidenten: Siste hovedspørsmål er fra Vidar Bjørnstad. Presidenten ser av klokken at vi nå går over i tiden for den ordinære spørretimen. Vidar Bjørnstad får stille sitt hovedspørsmål og selvfølgelig også et tilleggsspørsmål. Utover det blir det ingen oppfølgingsspørsmål.

Vidar Bjørnstad (A) [11:00:51]: Jeg har også et spørsmål til statsministeren.

Arbeiderpartiet vil satse på den offentlige fellesskolen, både når det gjelder innhold og mer penger. I forrige uke hadde vi et møte med foreldrerepresentanter fra Halmstad skole i Østfold. De kunne informere om følgene av kutt som vil skje i år: Det vil bli færre lærere med samme antall elever, det vil bli kontaktlærere som får ansvar for opptil 28 elever i stedet for 18, det blir full stopp i bruk av vikarer ved sykefravær, og bibliotektilbudet halveres. Dette er ikke et enestående tilfelle.

Ressurser er ikke alt, men mener statsministeren at slike forhold vil gi en bedre skole? Hva tror statsministeren er årsaken til at vi har en slik utvikling i denne regjeringens periode?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [11:01:40]:

Enkelttilfeller er det vanskelig for meg å gå inn på. Vi vet at mange kommuner sliter med en vanskelig økonomi – noen mer enn andre – og derfor er utslagene ulike i kom-

munene. Men når det gjelder på landsplan, er beregnet gruppestørrelse i grunnskolen veldig stabil, slik at det bildet som generelt tegnes, er ikke riktig.

Dette kunne selvsagt undervisningsministeren gått nærmere inn på i detalj, hvis Stortinget hadde vært så vennlig også å stille henne spørsmål, siden hun har brukt mye tid på å forberede seg. Men statsministeren skal ikke la være å svare. Ingen skal mistenke ham for å vike unna, for han har også forberedt seg.

Gjennom skolereformen økes nå ressurstilgangen til den offentlige skole. Gruppestørrelsene er relativt stabile, og det siste året har faktisk lærertettheten økt.

Ellers står stadig statsråd Clemet til disposisjon.

Vidar Bjørnstad (A) [11:02:41]: Jeg hører at statsministeren vil overbevise meg om at virkeligheten ikke er slik som folk ute i skolehverdagen informerer oss om. Arbeiderpartiet mener vi må ha flere lærere for å unngå stadig større grupper og dårligere oppfølging av den enkelte elev.

I et intervju i Dagsrevyen i desember sa statsministeren at «økt lærertetthet er ønskelig». Det mener jeg er oppmuntrende og nye toner fra Regjeringen. Når statsministeren bruker ordet «ønske», oppfatter jeg det som mer enn en ønsketenkning, jeg oppfatter det som en målsetting. Dette gjelder sannsynligvis framtiden, så lenge uttalelsen falt i desember. Jeg vil bare høre med statsministeren om dette ønsket gjelder for 2005, og hva Regjeringen eventuelt vil gjøre for å nå den målsettingen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [11:03:33]: Det er, så vidt jeg vet, et faktum at lærertettheten har økt det siste året. Så det viste at det ikke var bare ønsketenkning fra statsministeren, det er en realitet. Det er selvsagt ønskelig at det også kan fortsette.

Når det gjelder gruppestørrelsene i grunnskolen, har de ligget nokså stabilt de siste fem årene, på mellom 13,1 og 13,7. Så kan det være enkelte skoler og enkeltkommuner som har en annen utvikling. Det benekter jeg ikke. Det henger sammen med nokså varierende kommuneøkonomi fra kommune til kommune.

Presidenten: Da håper presidenten at Kristin Clemet ikke har forberedt seg forgjeves.

Den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en del endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Siri Hall Arnøy til utenriksministeren, utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmålene 3 og 4, fra henholdsvis representantene Bendiks H. Arnesen og Aud Gaundal til landbruks- og matministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Torstein Rudihagen til forsvarsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten Øystein Hedstrøm til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende. Spørsmålet utsettes imidlertid til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Fra representanten Siri Hall Arnøy til utenriksministeren:

«Spania er i ferd med å lovfeste homofile og lesbisk rett til å gifte seg, med virkning fra årsskiftet 2005/2006. Ved den norske ambassaden i Madrid er det i dag mulig å inngå ekteskap, men ikke partnerskap.

Vil utenriksministeren ta initiativ til at også partnerskapsinngåelser blir mulig ved vår ambassade i Spania?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 2

Jan Simonsen (uav) [11:04:52]: Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«Vinmonopolet har som målsetting «å gi sine kunder tilgjengelighet til et bredt spekter av varer». Likevel har Arcus AS og Vectura AS i 2003 en markedsandel på til sammen 23,7 pst. I enkelte utsalg er det etter sigende påfallende mange merker som er levert av Arcus og Vectura via bestillings- og tilleggsutvalget.

Kan statsråden garantere at det ikke ligger forskjellsbehandling til grunn fra Vinmonopolets ulike butikkers side overfor øvrige leverandører?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:05:35]: Det er uttrykkelig nedfelt i alkoholloven at Vinmonopolet ikke skal forskjellsbehandle leverandører og produkter. Dette prinsippet er utdypet gjennom detaljerte regler i forskrift om Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet. For å sikre rettferdig markedsadgang for alle leverandører tilbys etter forskriften flere alternative kanaler inn i Vinmonopolets sortiment. Det er også opprettet en egen, uavhengig nemnd som har som formål å sikre at Vinmonopolet likebehandler tilbydere, leverandører og produkter. Det følger av St.prp. nr. 1 for 2004-2005 at nemnda behandlet tre klager i 2003, hvorav én klage ble tatt til følge. Jeg har videre fått opplyst at nemnda i 2004 behandlet sju klager, hvorav to klager ble tatt til følge.

Umiddelbart etter opphevingen av det gamle Vinmonopolets eneretter, som også gjaldt innførsel og engrossalg, hadde de nyetablerte selskapene Arcus og Vectura av naturlige grunner en markedsandel på nær 100 pst. Etter 1996 er selskapenes markedsandeler redusert år for år,

etter hvert som andelen nye grossister i det norske markedet er økt og deres markedsposisjon har blitt styrket.

I forhold til Vectura er det viktig å merke seg at dette selskapet også fungerer som grossist og distributør for 13 agenter som ikke har egen engrossalgbevilgning og avtale med Vinmonopolet. Dette innebærer at Vecturas omsetning også omfatter alt salg som gjelder disse agentenes portefølje.

Representanten Simonsen tar særlig opp spørsmålet om selskapenes andel i de lokale tilleggsutvalgene som butikkene er forpliktet til å ha i samsvar med innkjøpsforskriften. Tilleggsutvalgets formål er å imøtekomme den lokale etterspørselen, som kan variere mye fra sted til sted. I dette utvalget kan det også lagerføres produkter fra bestillingsutvalget, som er et utvalg som er åpent for enhver leverandør som ønsker sine varer representert. Den totale markedsandelen av salget fra tilleggs- og bestillingsutvalgene ligger i dag på ca. 16 pst. Markedsandelen kan variere mye fra butikk til butikk. Arcus og Vectura har størst andel i mindre butikker.

På bakgrunn av den informasjonen som jeg har innhentet fra Vinmonopolet, og som jeg har redegjort for her, finner jeg ingen holdepunkter for at det foreligger forskjellsbehandling av Arcus og Vectura i forhold til andre leverandører. Jeg antar at det er et slikt spørsmål representanten Simonsen mener å reise når han sier:

«I enkelte utsalg er det etter sigende påfallende mange merker som er levert av Arcus og Vectura via bestillings- og tilleggsutvalget.»

Det er etablert et omfattende regelverk rundt Vinmonopolets innkjøp som skal sikre at forskjellsbehandling ikke skjer. Ikke minst vil jeg peke på at det er opprettet en uavhengig nemnd som gir alle aktører mulighet til å få prøvet sine saker, hvis de skulle mene at det er noe som helst grunnlag for at det skjer en forskjellsbehandling.

Som representanten Simonsen vil være kjent med, gransker Vinmonopolets styre nå en sak hvor det er mistanke om uønsket påvirkning fra en vin- og brennevinsimportør overfor ansatte i Vinmonopolet. Jeg føler meg trygg på at selskapets styre også vil arbeide med spørsmålet om det kan foreligge slik påvirkning fra andre leverandører, eller andre forhold som bør granskes. Disse sakene vil jeg følge opp, og jeg vil også forsikre meg om at styret tar de nødvendige skritt for å sikre at uønsket påvirkning som kan medføre forskjellsbehandling, ikke finner sted i framtiden.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Simonsen (uav) [11:08:45]: Jeg har bare en kort kommentar:

Det skal ikke stikkes under stol at det nå er bekymring ute blant de mindre leverandørene. Men det statsråden sa helt i avslutningen av sitt innlegg, om at han vil følge opp dette på en skikkelig måte, gjør egentlig at det ikke er behov for noen tillegsspørsmål. Jeg får gå ut fra at hans svar er riktig, at dette vil bli fulgt opp, og at det er komi-

teer her på Stortinget, ikke minst kontrollkomiteen, som vil følge opp hvis man ikke er fornøyd.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:09:12]: Tilleggsmerkna den fra spøreren foranlediger ikke ytterligere merkna den fra min side.

S p ø r s m å l 3

Fra representanten Bendiks H. Arnesen til landbruks- og matministeren:

«Stortinget har gjennom verdiskapingsprogrammet i landbruket stimulert til økt nisjeproduksjon. Nå hevdes det at nisjebedrifter som f.eks. Norsk Viltprodukt AS skvises fra markedet fordi de store kjedene gjennom sin økonomiske styrke presser dem ut.

Vil statsråden foreslå endringer i regelverket for å sikre nisjeprodusentene en akseptabel tilgang til markedet?»

S p ø r s m å l 4

Fra representanten Aud Gaundal til landbruks- og matministeren:

«I den senere tid har vi sett flere tilfeller der Statens landbruksforvaltning avviser løsninger til samdrift hvor det kreves dispensasjon fra framforhandlet avtale mellom Landbruks- og matdepartementet og landbruksorganisasjonene. En samlet næringskomite sa ved jordbruksoppjøret for 2003 at disse grensene måtte praktiseres litt fleksibelt med bakgrunn i lokale forhold. Lokale instanser har i mange tilfeller tilrådd dispensasjoner.

Hvorfor blir ikke dette i større grad praktisert?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 5

Elsa Skarbøvik (KrF) [11:09:54]: Jeg vil stille følgende spørsmål til utviklingsministeren:

«Nepal er et av våre samarbeidsland. Kongen av Nepal har nylig sparket regjeringen og erklært unntakstilstand. Demokratiets utvikling er i fare. Norge bidrar med bistand til Nepal, bl.a. til skoleprogram.

Hvordan kan Norge som utviklingsaktør bidra til å påvirke utviklingen i en demokratisk og fredelig retning?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson [11:10:26]: Nepals kong Gyanendra orienterte den 1. februar befolkningen om at han hadde avsatt statsminister Deuba og hans koalisjonsregjering. Kongens begrunnelse var at regjeringen ikke hadde klart å gjennomføre sine oppgaver med hensyn til å starte en fredsprosess og avholde valg. Kongen opplyste at han vil beholde makten i tre år, inntil de demokratiske institusjoner kan gjenetableres. Det er erklært unntakstilstand.

Media er under streng kontroll. Sentrale politikere sitter i husarrest, og menneskerettighetsaktivister har gått i dekning. Sikkerhetsstyrkene stanser tilløp til demonstra-

sjoner umiddelbart, med unntak av støttedemonstrasjoner for kongen. Kongen har utnevnt en ny regjering, som han selv vil lede.

Norge vil sterkt beklage de tiltakene kongen har iverksatt. Tiltakene er et alvorlig tilbakeslag for demokratiet i landet, og tilsidesetter landets lovlig valgte myndigheter. Vi har sluttet oss til EUs uttalelse med kritikk av kongens inngripen. Bekymring for situasjonen er også uttrykt under bilaterale møter vår ambassadør hadde med utenriksministeren og med finansministeren den 7. februar i år.

Norge støtter opp om et flerpartidemokrati og konstitusjonelt monarki, og har ved flere anledninger uttrykt alvorlig bekymring for innskrenkning av menneskerettighetene. Vi har sammen med andre giverland og det internasjonale samfunn for øvrig arbeidet aktivt for å bidra til en normalisering av den politiske situasjonen i Nepal.

Utviklingssamarbeidet mellom Norge og Nepal omfatter styresett og menneskerettigheter, grunnutdanning og energi samt fredsbyggende tiltak. I alt beløp dette seg til 143 mill. kr i 2003. Norge har de siste årene dreid utviklingssamarbeidet med Nepal i større grad mot tiltak som støtter opp om godt styresett, bekjempelse av korrupsjon, bedre offentlig finansforvaltning og økt respekt for menneskerettighetene. Norge støtter sammen med andre givere også Nepals program for grunnutdanning. All norsk bistand til Nepal er rettet mot eller tar hensyn til konflikten i landet.

FNs høykommissær for menneskerettigheter sendte den 4. februar i år et sterkt kritisk brev til kongen under henvisning til samtalen de to hadde for kort tid siden i Katmandu. Brevet legger et godt grunnlag for oppfølgingen lokalt av menneskerettighetsspørsmålene, som oppleves som de mest akutte i øyeblikket. Det arbeides nå med en felles giverlandsuttalelse.

Sammen med andre giverland arbeidet Norge i 2004 aktivt overfor den nepalske kongen for å bidra til gjeninnsettelse av landets regjering. Vi er nå i tett kontakt med andre giverland, og vurderer løpende hva som kan gjøres. Det tas sikte på et møte med andre giverland om dette i nær framtid.

Fra norsk side vil vi videreføre de nære kontaktene med andre giverland for å vurdere hvilke konsekvenser kongens maktovertakelse bør få for utviklingssamarbeidet, som ledd i anstrengelsene for å løse den nåværende situasjonen. Det er uansett klart at ensidige norske tiltak vil ha liten eller ingen virkning. Samtidig er det nødvendig å videreføre vår humanitære bistand i landet.

Elsa Skarbøvik (KrF) [11:13:37]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er enig i at det som nå skjer, er et tilbakeslag for demokratiet i dette vakre landet, Nepal. Men jeg er glad for at Norge fortsatt vil støtte med bistand. Det trengs i et av verdens aller fattigste land.

Det jeg også vet, er at det lenge har vært et skjørt demokrati i landet. At norsk bistand nå tar hensyn til denne konflikten og vil ha et møte med andre giverland, synes jeg er veldig flott.

Jeg vil spørre statsråden om hvordan hun nå vurderer mulighetene for å samordne nettopp en felles standard fra giverlandene, slik at dette kan bli et påtrykk i forhold til situasjonen.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson [11:14:24]: Det er nettopp målet for alle disse giverlandskonsultasjonene som vi nå foretar i Katmandu, men som også vil finne sted i et eget møte. Disse konsultasjonene har nettopp til hensikt å frambringe en felles posisjon fra internasjonale giverlands side, både når det gjelder hvordan vi kan påvirke den kritiske situasjonen som er i landet, og når det gjelder hva slags konsekvenser dette bør få for utviklingssamarbeidet i de ulike giverlandene. Begge disse forholdene vil bli drøftet, og det er ønskelig at vi har en felles opptreden fra alle de ulike giverlandene.

Elsa Skarbøvik (KrF) [11:15:06]: Nettopp dette tror jeg er veldig viktig. Etter selv å ha bodd i landet i tre år vet jeg hvor viktig særlig skoler er, og vi er jo sterkt inne i forhold til skoleprogram. Jeg leser nå i avisene og hører at skoler blir stengt, f.eks. Det jeg videre vil spørre statsråden om, er: Hvordan når da norsk bistand fram til dem det virkelig gjelder, også utenfor Katmandu? Vi vet at maoistgeriljaen er der, og vi vet at kongen nå har eneveldig makt i landet. Hvordan påvirker dette skolene?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson [11:15:51]: Grunnutdanningsbistanden vår er blant de ting som har kommet best ut i evaluering av samarbeidet med Nepal. Vi har fått gode resultater fra samarbeidet, både institusjonelt med departementet og også med å levere skolegang for de fattige i landet, både jenter og gutter. Foreløpig løper dette programmet. Men vi skal selvfølgelig, som en del av hele vurderingen i forhold til utviklingssamarbeidet, også se på hva slags konsekvenser eventuelt dette vil få i forhold til dette programmet.

Når det gjelder stenging av skoler, kjenner ikke jeg til konkrete eksempler. Så jeg kjenner ikke forhistorien, men jeg vil anta at det foregår en betydelig stenging av skoler i de områdene som er rammet av konflikt, der maoistgeriljaen rår, og der man har problemer med sikkerhet. Det er ikke noe godt svar på hva man kan gjøre i en slik situasjon. Når det er krig, er det vanskelig å drive skoler. Det er forhold som vi også må ta med i vurderingen når vi nå skal se på situasjonen.

S p ø r s m å l 6

Arne Sortevik (FrP) [11:17:13]: Mitt spørsmål lyder slik:

«I desember 2004 ble det lagt frem en omfattende sluttrapport til evaluering av Manifest mot mobbing 2002-2004. 23. september 2002 lovet statsministeren sammen med utdanningsministeren at det om to år, altså i 2004, skal være nullforekomst av mobbing og plaging i norsk skole. En bred allianse stilte seg bak Manifest mot mobbing. Nå foreligger evalueringen. Økning i forekomst

av mobbing i skolen er stoppet, men mobbing er fortsatt omfattende.

Hvordan vil statsråden følge opp rapporten i arbeidet mot mobbing i skolen?»

Statsråd Kristin Clemet [11:17:59]: Rogalandsforskning la i desember 2004 frem sluttrapporten om evalueringen av Manifest mot mobbing 2002-2004. Forskerne konkluderte med at manifestarbeidet mot mobbing ser ut til å ha styrt utviklingen i positiv retning. Forskerne konkluderer videre med at manifestet har ført til en økt bevisstgjøring rundt mobbeproblematikken, og at det er iverksatt en rekke lokale tiltak som oppfølging av manifestet.

Evalueringen av Manifest mot mobbing har vært todelte. En del har tatt for seg forekomsten av mobbing, mens den andre delen har sett på realiseringen av selve Manifest mot mobbing og ulike tiltak som har blitt iverksatt for å motvirke mobbing.

Mobbing er ikke noe som forekommer i skolen alene, og arbeidet for nulltoleranse mot mobbing har derfor også vært rettet mot bl.a. barnehage og fritidsmiljø. Evalueringen viser at foreldrene er blitt mer inkludert i lokalt samarbeid og i utviklingen av et bedre sosialt miljø for barn og unge generelt.

Alle grunnskoler har i manifestperioden blitt invitert til å delta i Olweus-programmet mot mobbing og antisosial atferd i skolen eller i Senter for atferdsforsknings mobbeprogram ZERO. Til sammen har over 800 skoler tatt i bruk ett av disse programmene. Evalueringer viser at programmene har effekt og reduserer forekomsten av mobbing på de skolene som bruker dem systematisk. Dette er positivt.

Når det gjelder forekomsten av mobbing, viser nye målinger at omfanget av mobbing er redusert, særlig blant gutter. Det er imidlertid riktig, som representanten Sortevik påpeker, at det fortsatt er for mye mobbing i skolen. Rogalandsforsknings undersøkelse viser at ca. 5 pst. av elevene på barneskolen, ca. 4-5 pst. av elevene på ungdomstrinnet og ca. 3 pst. av elevene på videregående skole mobbes ukentlig eller oftere. Dette er jeg selvsagt ikke fornøyd med, og jeg ønsker derfor å videreføre arbeidet som har vært gjennomført i manifestperioden.

Sammen med de andre manifestpartene har vi diskutert hvordan vi best kan videreføre arbeidet mot mobbing, og evalueringen fra Rogalandsforskning har vært et viktig bidrag i så måte. Flere tiltak vil bli videreført og nye tiltak vil iverksettes:

- Arbeidet mot mobbing vil bli videreført, og alle manifestpartene er innstilt på å delta.
- Skoler vil fortsatt få tilbud om deltakelse i programmer som har dokumentert effekt mot mobbing.
- Det skal arbeides for en videreføring av lokal forankring av manifestet i kommuner og skoler, og fortsatt skal skoler utfordres til å jobbe med dette temaet.
- Et internasjonalt nettverk om vold og mobbing i skolen i regi av OECD er under etablering. Norge vil være koordinator for dette nettverket.

Innsatsen mot mobbing må ses i sammenheng med det langsiktige og helhetlige arbeidet for et godt, trygt og inkluderende lærings- og oppvekstmiljø for barn og unge, herunder også forebygging av uro og disiplinproblemer i skolen.

Arne Sortevik (FrP) [11:20:37]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er for det første gledelig at vi har fått en evaluering såpass raskt etter et toårig program. For det andre er det gledelig at vi får fremvist gode tendenser i den evalueringen, men det er altså fortsatt et omfattende mobbeproblem i norsk skole.

Rogalandsforskning, som har laget rapporten, sier bl.a. at

«skoler og lærere opptrer nokså beskyttende i forhold til de systemer, praksiser og tiltak som de har hatt lenge før Manifestet i sitt arbeid mot mobbing. Blant lærere var det også en uttrykt mening at mobbing i skolen er noe som alltid kommer til å være».

Mener statsråden at slike holdninger fra lærere til mobbing i skolen er akseptable? Vil man ta dette opp i forbindelse med videreføring av manifestet? Og vil man også ta det opp i forbindelse med kompetanseheving for lærere, som det nå satses bredt og stort på, slik at man får gjort noe med angivelig påviste holdninger fra lærere til mobbeproblemet, slik som dette sitatet bærer frem? Det håper jeg statsråden vil bekrefte.

Statsråd Kristin Clemet [11:21:46]: Jeg skal neste uke ha møte med manifestpartene, og jeg tror det da kan være grunn til både å gå igjennom evalueringen av det vi har gjort, se på videre tiltak, og også se på mulige utvidelser av arbeidet til kanskje også i større grad å omfatte lærere og relasjonen mellom lærere, mellom lærer og elev, begge veier.

Det er også viktig og riktig, som representanten var inne på, at dette er vesentlig i lærerutdanningen og i forhold til kompetanseheving, for dette har med lærernes profesjonsrolle å gjøre, nemlig læreren som leder og som tydelig og myndig voksen. Så dette med holdninger synes jeg absolutt bør være med – det er noe som vi bør gripe fatt i. Jeg tror det er veldig mye som er bra, men allikevel er det sikkert noe å gjøre hos noen hver, også hos oss voksne som har tilknytning til skolen på annen måte enn å være lærer – det synes jeg er vesentlig.

Det kan virke vel visjonært å si at en skal fjerne all mobbing. Vi har vel ikke akkurat uttrykt det slik. Men jeg synes det er veldig vesentlig at man har null toleranse for mobbing. Og vi arbeider henimot nullforekomst, for vi kan jo ikke si at vi aksepterer litt mobbing. Hvert barn som mobbes, er et tilfelle for mye.

Arne Sortevik (FrP) [11:22:56]: Mobbingen går i mange retninger. Jeg siterer igjen fra professor Olweus, som også statsråden har referert til:

«Det er foreløpig lite systematisk kunnskap om mobbing der lærer er involvert, selv om mange er kjent med lærermobbing som foreteelse.»

Som statsråden nevnte, har Olweus utarbeidet et av de antimobbeprogrammene som brukes – det er vel faktisk det eneste som gikk gjennom evalueringen. Men dette programmet fokuserer ikke på lærernes mobbing av elever. Hvordan kan lærere lede arbeidet mot mobbing, dersom de selv mobber? Hva vil statsråden gjøre for å belyse dette og bekjempe lærere som mobber elever? Mitt siste tilleggsspørsmål er: Hvor er tilsynsmyndighetene i denne sammenheng, hvis det er slik at det er bastante og manifesterte holdninger hos lærere som faktisk aksepterer mobbing, og hvor det faktisk også er klare tendenser som tyder på at lærerne selv aktivt mobber?

Statsråd Kristin Clemet [11:24:03]: Da vi startet dette arbeidet, som synes å være et dugnadsarbeid, hvor vi kanskje ikke så for oss veien fremover til punkt og prikke da vi startet, men hvor jeg synes det har utviklet seg veldig positivt, var det enighet om at vi i første omgang skulle konsentrere oss om mobbing mellom elever.

Det er riktig, som representanten Sortevik er inne på, at det også forekommer mobbing mellom lærer og elev, dvs. lærere kan mobbe elever, og elever kan mobbe og utøve vold, faktisk, mot lærere. Begge disse tingene er alvorlige, og jeg har til hensikt på det møtet vi skal ha til uken, å ta opp med de andre partene om det er hensiktsmessig at vi bringer også disse temaene inn i arbeidet og belyser dem på en bedre måte. Vi har ikke nok kunnskap. Vi må regne med at det er mørketall. Men det er alvorlig, fordi det angår dette temaet også, selv om det er voksne involvert – eller kanskje ikke minst fordi det er voksne involvert. Og lærerne har også, for å ta det motsatte perspektiv, rett til en trygg arbeidsplass.

S p ø r s m å l 7

Øystein Djupedal (SV) [11:25:11]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«Det er søkt om å opprette tre private videregående skoler i Trondheim sentrum, med totalt 1 300 elevplasser. Hvis disse skulle få godkjenning, vil det medføre dramatiske konsekvenser for de eksisterende skolene. Konsekvensen vil bli nedlagte skoler, nedlagte linjer, mindre tilrettelagt undervisning, større klasser og forringet læringsmiljø blant elevene. Fylkeskommunen og Trondheim kommune advarer mot å etablere privatskolene pga. de negative konsekvensene. Loven gir statsråden mulighet til å si nei.

Vil hun gjøre det?»

Statsråd Kristin Clemet [11:25:46]: Retten til godkjenning av en frittstående videregående skole etter friskoleloven gjelder bare i den grad etableringen av skolen ikke vil medføre vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket. Fylkeskommunenes uttalelser er således en viktig del av beslutningsgrunnlaget i slike saker. Det vil selvfølgelig også gjelde i denne saken.

I forarbeidene til friskoleloven heter det bl.a.:

«Dersom etableringen av en frittstående videregående skole for eksempel innebærer at enkelte opplæ-

ringstilbud ikke lenger kan tilbys i nødvendig utstrekning, vil dette kunne regnes som en vesentlig negativ konsekvens.»

Det er forutsatt i forarbeidene til loven at den berørte fylkeskommunen må dokumentere eventuelle påstander om vesentlige negative konsekvenser.

Utdanningsdirektoratet ble etablert 15. juni 2004, og direktoratet fikk samme dag bl.a. delegert myndighet til å behandle søknader om godkjenning etter friskoleloven. Dette innebærer at det er Utdanningsdirektoratet som avgjør disse sakene i førsteinstans, mens Utdannings- og forskningsdepartementet er klageinstans.

De søknadene representanten Djupedal henviser til, er fortsatt under behandling i Utdanningsdirektoratet. Direktoratet har opplyst at de ikke har mottatt uttalelse fra Sør-Trøndelag fylkeskommune ennå. Direktoratet vil behandle søknadene på det grunnlag som friskoleloven forutsetter. For øvrig nevner jeg at det vedtak direktoratet kommer frem til, kan påklages til departementet både av søker og fylkeskommunen.

Jeg er ikke enig i alle de premissene som representanten Djupedal har lagt inn i sitt spørsmål, men dette er i hvert fall en redegjørelse for den formelle saksgang som skal følges, og hvilke prosedyrer og regelverk som gjelder.

Øystein Djupedal (SV) [11:27:19]: Jeg takker for svaret.

Disse premissene er selvfølgelig det som vil bli konsekvensene. Saksbehandlingen kjenner jeg utmerket godt, og denne saken vil før eller senere havne på statsrådets bord – det føler jeg meg helt trygg på, uansett hvordan dette går.

Konsekvensen av å opprette tre private videregående skoler i Trondheim sentrum vil være at det blir et frislepp, som statsministeren for et lite øyeblikk siden, i den foregående muntlige spørretimen, advarte mot. Det vil bety 1 300 av totalt 2 100 plasser på allmennfaglinjer i Trondheim sentrum, som vil bety nedlegging av skoler og et forringet læringsmiljø. Når jeg tar opp dette allerede nå, er det fordi jeg ønsker at statsråden skal gi et klart signal om at hun ikke ønsker denne utviklingen, når den fører til en så åpenbar forringelse av de eksisterende skolene i Trondheim sentrum.

Statsråd Kristin Clemet [11:28:05]: Jeg synes ikke det er naturlig her å foreta noen saksbehandling — i en sak som ennå ikke har nådd mitt bord, ikke en gang Utdanningsdirektoratets bord. De avventer fortsatt, så vidt jeg vet, uttalelse fra fylkeskommunen, som selvfølgelig skal tillegges stor vekt når den ankommer.

Generelt er det slik at denne valgfriheten som vi er for, den er vi for av hensyn til mangfold, foreldrerett osv. Men når disse søknadene etter friskoleloven avgjøres, skal det tas hensyn til flere forhold, bl.a. konsekvensene. De konsekvensene kan man vel rundelig sagt dele i to: Det er konsekvensene for elevene, og det er konsekvensene for fylket. Begge deler må vurderes. Det er klart at hvis kon-

sekvensene for elevene er et sterkt forringet utdanningstilbud, f.eks. at tilbud faller bort osv., og at det går ut over skolestrukturen på den måten, så er det et vesentlig moment.

Når det gjelder fylkene, er det viktig å ta hensyn til deres planleggingsutfordringer, for å si det slik, ettersom de har plikt til å tilby plasser til alle fordi vi alle har rett til videregående opplæring. Alt dette vil bli vurdert, og man vil også vurdere betingelser knyttet til friskolene. For eksempel er det slik i dag at hvis man ikke har startet opp en friskole innen en viss tid etter at man har fått godkjenning, faller godkjenningen bort.

Øystein Djupedal (SV) [11:29:22]: Jeg takker for svaret igjen.

Fylkeskommunen har uttalt seg, i hvert fall slik at det har stått i tilgjengelige medier, og den advarer veldig sterkt mot dette. Og hvis jeg forstod det rett, er et enstemmig bystyre, også de borgerlige partiene i Trondheim bystyre, bekymret for hva dette kan medføre for skolestrukturen i Trondheim. Dette er en sak som har en vesentlig negativ konsekvens for Trondheim, og det er derfor det er grunn til å advare mot det akkurat nå.

Jeg oppfatter statsråden dit hen at hun også ser at det kan medføre en betydelig forringelse av det alminnelige læringsmiljø hvis dette får de store konsekvensene som fylkeskommunen påpeker i ulike artikler som har stått i avisene. Jeg oppfatter det også dit hen at statsråden mener at når denne saken før eller siden havner på statsrådets bord, hvilket den vil gjøre, vil det legges avgjørende vekt på dette. Det betyr at disse skolene som nå har søkt, egentlig ikke kan forvente å få sine søknader godkjent, hvis konsekvensen blir så stor som det som fylkeskommunen og Trondheim kommune har påpekt. Det som det vil stå om, er allmennfaglinjer. Det er de billigste linjene det er snakk om. Det vil jo ikke være snakk om de dyre linjene, dem må fylkeskommunen selv sitte igjen med, for dem tjener man ikke penger på. Det er jo det som er utgangspunktet for disse søknadene.

Statsråd Kristin Clemet [11:30:34]: Representanten Djupedal kan ikke trekke meg lenger enn jeg selv har gitt uttrykk for. Jeg kjenner ikke denne saken og innholdet i den, men jeg har redegjort for hvilke generelle betraktninger som kommer til anvendelse når man skal vurdere en godkjenning.

Denne friskoleloven er jo ikke laget av hensyn til fylkene eller kommunene. Den er laget av hensyn til elevene, og formålet er at vi samlet sett skal få et bedre utdanningstilbud. Fylkene har ikke vetorett, men dersom man kan dokumentere vesentlige negative konsekvenser for elevene eller for fylkene i den forstand at det i neste instans går ut over elevene, så er det noe som skal tillegges vekt. Det vil direktoratet se på når de får saken, og så får vi se om den etterpå av den ene eller den andre skulle bli påklaget. Da får jeg komme tilbake til den konkrete saken.

S p ø r s m å l 8

Eva M. Nielsen (A) [11:31:44]: «Sikkerhetsopplæringen for fiskere er et viktig tiltak for å forhindre ulykker. Sikkerhetsopplæringen administreres av Tromsø maritime skole, på bakgrunn av avtale mellom Utdannings- og forskningsdepartementet og Troms fylkeskommune. Denne avtalen gikk ut den 3. februar 2005. Regjeringen har lovet å komme tilbake til Stortinget med en samlet gjennomgang av sikkerhetsopplæringen.

Når vil statsråden legge frem en gjennomgang av sikkerhetsopplæringen for Stortinget?»

Statsråd Kristin Clemet [11:32:13]: I statsbudsjettet for 2005 varslet Regjeringen Stortinget om at departementet arbeider med å vurdere hvordan man kan organisere tilbudet om sikkerhetsopplæring for fiskere, og hvordan man best mulig kan forvalte de statlige midlene.

Forskriften som regulerer sikkerhetsopplæringen, hører inn under Nærings- og handelsdepartementets ansvarsområde. I forbindelse med ratifikasjon av den internasjonale konvensjonen om normer for opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk vil Nærings- og handelsdepartementet foreta en gjennomgang av forskriften om sikkerhetsopplæring for fiskere og på dette grunnlag foreta nødvendige endringer. Utkast til forskrift vil bli sendt på alminnelig høring til berørte parter.

Før dette arbeidet er gjennomført, ser departementet det som lite hensiktsmessig å konkludere med hensyn til fremtidig organisering av sikkerhetsopplæringen for fiskere.

Inntil videre legges det opp til å videreføre dagens organisering. Troms fylkeskommune og Tromsø maritime skole er bedt om å utarbeide budsjett for sikkerhetsopplæringen for 2005, basert på de forutsetninger som ligger i Stortingets budsjettvedtak.

Eva M. Nielsen (A) [11:33:12]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er glad for at vi i 2005 fortsatt har drift på sikkerhetsopplæringssentrene. Jeg legger ikke skjul på at vi som kommer fra Nord-Norge, har et veldig stort trøkk i denne saken – den har vært oppe flere ganger i spørretimen – men det er nok på bakgrunn av det engasjementet vi har, og den pesen vi har fra hjemfylkene.

Det vil bli drift i 2005, men det er lagt opp til en betydelig egenandel for de fiskerne som skal ta opplæringa. Brukerbetalinga for 2005 utgjør 4 mill. kr i opplæringssentrene budsjett, og det synes jeg er et betydelig beløp. Vi kommer også til å øke prisen pr. deltaker. Det er jo et problem, spesielt for de unge fiskerne som skal inn i næringa.

Mitt oppfølgingsspørsmål blir da: Når departementet og direktoratet har fått høringa ut og vi har fått svar, vil hele saken da komme til Stortinget for en samlet behandling av framtidig organisering?

Statsråd Kristin Clemet [11:34:12]: Nå får vi se hva denne forskriftsendringen fører til. Som sagt skal den leg-

ges ut på åpen høring, og alle berørte parter vil få anledning til å uttale seg. Men jeg synes jo det er naturlig at den konklusjonen man treffer etter det, også blir redegjort for overfor Stortinget på en egnet måte – jeg vil ikke her si akkurat hva som er mest hensiktsmessig, men jeg finner det naturlig, ettersom denne saken ved gjentatte anledninger har vært forelagt Stortinget på ulike måter.

Eva M. Nielsen (A) [11:34:40]: Da vil jeg bare avslutte med å spørre:

Det pågår en debatt i nordnorske medier om opplæringa, og mange frykter at man legger opp til en privatisering av hele opplæringssystemet. Kan statsråden si noe om hvilke tanker hun har om den framtidige organiseringa av sikkerhetsopplæringa for fiskerne?

Statsråd Kristin Clemet [11:35:01]: Jeg vil nødig komme inn på det, bl.a. fordi det ikke bare er Utdannings- og forskningsdepartementet som nå er involvert i dette forskriftsarbeidet, men også Nærings- og handelsdepartementet. De tankene vi gjør oss, vil jo til slutt komme tydelig frem i en høring, og da vil de berørte parter få anledning til å uttale seg.

S p ø r s m å l 9

May Britt Vihovde (V) [11:35:36]: Eg ønskjer å stilla følgjande spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Jeg viser til omtalen av strandsettingsplasser i St.meld. nr. 14 for 2004-2005 om sjøsikkerhet og oljevernberedskap. Flere kommunepolitikere har reagert på at de ikke er tatt med på råd eller er orientert når Kystdirektoratet har plukket ut strandsettingsplasser for havarerte skip som det lekker olje fra.

Kan statsråden redegjøre for om dette er vanlig praksis, og vil statsråden vurdere å instruere Kystdirektoratet om at kommunene for fremtiden orienteres og tas med på råd før strandsettingsplasser pekes ut?»

Statsråd Svein Ludvigsen [11:36:15]: Bruk av nødhavn og strandsetting av skip kan i enkelte tilfeller være den beste løsningen for å hindre at forurensningen blir mer omfattende enn alternative løsninger. Kystverkets planverk for nødhavn er derfor et viktig element i den statlige beredskapen mot akutt forurensning.

I en krisesituasjon med risiko for stor forurensning må aksjonsledelsen kunne handle raskt. I prinsippet kan enhver lokalitet brukes, men for å være best mulig forberedt har myndighetene forhåndskartlagt mulige lokaliteter for både nødhavner og strandsettingsplasser.

Kystverket har av den grunn også etablert klare prosedyrer for håndtering av en eventuell situasjon, hvor også lokale myndigheter vil bli involvert i avgjørelsen, før man strandsetter eller søker nødhavn. Kartlegging av mulige lokaliteter for nødhavn eller strandsetting har involvert både miljømyndigheter og lokale myndigheter.

Sjøfartsdirektoratet, som hadde dette ansvarsområdet tidligere, avsluttet i 1995 en kartlegging av mulige nødhavner og strandsettingsplasser. Kystdirektoratet har

(Statsråd Ludvigsen)

bygd videre på den oversikten fra 1995, og det er foretatt en kvalitetssikring av informasjon om nødhavner og strandsettingsplasser ved å avdekke om det er skjedd endringer siden 1995 som gjør at lokaliteten ikke egner seg like godt som tidligere.

Den totale oversikten viser at det er ca. 60 nødhavner og 60 strandsettingsplasser langs hele kysten. Listen er offentlig, og den ligger på Kystverkets internetsider.

For å være i forkant av den forventede utviklingen i oljetransporten langs norskekysten har Kystverket allerede igangsatt en oppdatering på oversikten over steder som kan være egnet som nødhavner eller strandsettingsplasser. Arbeidet er startet opp i Troms og Finnmark og vil bli videreført langs kysten i 2005. Dette arbeidet vil skje i nært samarbeid med berørte kommuner. Aktuelle nødhavner og strandsettingsplasser vil også bli innarbeidet i interkommunale beredskapsplaner, slik at det er overensstemmelse mellom lokale og nasjonale beredskapsplaner.

Så når representanten spør om jeg vil instruere Kystdirektoratet om å orientere kommunene og ta disse med på råd før eventuelle nye strandsettingsplasser pekes ut, er svaret at tidligere kartlegging av mulige lokaliteter, både av nødhavner og av strandsettingsplasser, har involvert lokale myndigheter. Men jeg og Kystverket er enige om at i den oppdateringen som nå skjer, skal det være tett kontakt med lokale myndigheter, og at de skal involveres på en måte som ivaretar den bekymring og de hensyn som spørsmålsstilleren reflekterer. Jeg har stor forståelse for at lokale myndigheter har et ønske om å være oppdatert på dette, og fra Kystverkets side og fra min side er det absolutt et ønske. Så instruks er ikke nødvendig, men Kystverket og jeg er enige om at kommunene skal involveres i den runden som starter nå, i 2005.

May Britt Vihovde (V) [11:39:18]: Eg er veldig glad for det svaret som fiskeriministeren no gav. Vi har fått veldig mange bekymra tilbakemeldingar om at dei lokale myndighetene ikkje har vore med i denne prosessen. Planverket som ligg der, er frå 1995. Prosessen bak planverket starta kanskje for 12–13 år sidan, og det har skjedd ei utvikling i mange kommunar. Dei ønskjer å vera med i ein prosess og uttala seg. Eg reknar med at statsråden og eg er einige om at vi har eit inderleg håp om at vi aldri vil få bruk for desse strandsetjingsplassane, og at det er målet. Men eg kan konkretisera eitt eksempel, på Askøy. Der har ein no ei skisse over ein strandsetjingsplass på Davangervågen. Der har Norway Seafoods ein sardinfabrikk, og ein har ynglingsplassar for fisk, og det å få slept inn eit skip med kanskje store oljelekkasjar vil få kjempestore konsekvensar.

Statsråden har sagt at han ikkje skal instruera Kystverket. Han har sagt at dei vil gjera jobben. Det håper eg inderleg at dei gjer, og at dei i denne prosessen tek med seg dei lokale myndighetene for om mogleg å finna dei best eigna plassane. Forhåpentleg får vi aldri behov for desse strandsetjingsplassane.

Statsråd Svein Ludvigsen [11:40:30]: Jeg vil understreke at det absolutt siste vi griper til, er strandsetting eller søking av nødhavn. Det skjer når man ikke kan begrense skaden på annen måte. Da vil enhver plass være aktuell. Men for å ha en best mulig oversikt har man gjort en forhåndsklarering.

Den nye runden som vi nå tar, er for å se om det er endringer i næringsvirksomhet eller annen aktivitet som gjør at plassen ikke lenger er egnet. I en situasjon der det kan være snakk om betydelig skade, vil man også måtte kunne ta i bruk plasser der skaden lokalt vil kunne være dramatisk. Men det er absolutt det siste man griper til.

For øvrig vil jeg bare understreke at da Sjøfartsdirektoratet på 1980-tallet gjorde det første arbeidet med strandsettingsplasser – får jeg opplyst fra Sjøfartsdirektoratet, som ikke ligger under mitt ansvarsområde – var lokale myndigheter involvert. Da man i 1995 kom med forslag i en ny runde, var både fylkesmenn, Direktoratet for naturforvaltning, Kystdirektoratet, Fiskeridirektoratet, Statens forurensningstilsyn og Norges Naturvernforbund blant høringsinstansene.

May Britt Vihovde (V) [11:41:47]: Eg føler meg trygg på at ein her set i gang ein veldig god prosess. No har jo òg trusselbiletet, som vi kallar det, endra seg, i og med at vi har fått ein mykje større oljetransport, spesielt frå Russland og langs Finnmarkskysten. Men òg når det gjeld det som skjer med all oljetransport i mitt fylke, Hordaland, er det ei djup bekymring i ein del lokalmiljø over kva som vil skje dersom det aller verste skulle henda.

Eg håper jo, i prosessen med stortingsmeldinga og det som Regjeringa legg fram, at beredskapen er det viktigaste, og at statsråden tek med seg dei innspela som kjem frå dei kommunane dette gjeld, som er djupt bekymra, men som sjølv sagt vil ha den beste beredskapen for å unngå at desse strandsetjingsplassane og nødhavnene blir tekne i bruk.

Statsråd Svein Ludvigsen [11:42:44]: Det er prisverdig av representanten Vihovde å ta opp dette spørsmålet, som reflekterer den bekymring som er ute, og det svaret som jeg oppfatter at kommunene vil ta del i, ved å peke ut mest mulig egnede steder. Jeg tror at alle er innstilt på at vi må stille til disposisjon de arealene som er egnet for å begrense skaden når en katastrofe står for døren.

At spørsmålet blir tatt opp i Stortinget, understreker ikke minst at nasjonale myndigheter er opptatt av dette. Jeg skal se til at Kystverket ivaretar det hensynet som spøreren er interessert i, nemlig at lokal myndighet skal være involvert.

S p ø r s m å l 1 0

Steinar Bastesen (Kp) [11:43:41]: Jeg har et spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Etter oppslag i Fiskeribladet tirsdag 1. februar 2005 fremgår det at Lofotoppsynet er under sterkt press.

Hva vil statsråden gjøre for at man også i fremtiden kan beholde Lofotoppsynet slik det er i dag og unngå arbeidsrettssaker om oppsigelsene?»

Statsråd Svein Ludvigsen [11:44:11]: Representanten Bastesen og jeg kan sikkert være enige om at det kan være nyttig å få en sak avklart og ikke bare støtte seg til Fiskeribladets oppslag.

Det faktiske forhold er at vi gjennomgår enkelte endringer fra inneværende år, ved at midlertidig ansatte oppsynsbetjener blir erstattet med fast ansatte inspektører. Det gjør vi av to grunner. For det første skal vi få mer ut av de statlige bevilgninger, og for det andre ønsker vi å endre innretningen på Lofotoppsynets oppgaver til å bli en mer helhetlig tjeneste på ressurskontrollområdet.

Vi skal få mer ut av pengene ved å benytte heltidsansatte inspektører fra Fiskeridirektoratet også i oppsynsarbeidet knyttet til havdeling. Inspektørene vil i kraft av sin lokalkunnskap, sin kompetanse og sine fullmakter kunne utføre denne oppgaven på en god måte. Det føler jeg meg helt trygg på. Samtidig – jeg understreker *samtidig* – vil de kunne ivareta et viktig arbeid på ressurskontrollområdet. Fiskeridirektoratets inspektører vil også, i kraft av sine stillinger, kunne delta i kontroll på land. Dermed effektiviseres det totale kontroll- og oppsynsarbeidet som skal gjennomføres under lofotfisket.

Antall deltagende fartøy i oppsynet vil være det samme som i 2004. Fartøyene har profesjonelle skipper og skal bemannes med kun erfarne inspektører fra direktoratet.

Ved lofotfiskets avslutning vil det bli foretatt en evaluering av hvordan nyordningen har fungert, og av om det foreligger behov for ytterligere endringer.

Fiskeriforvaltningen starter nå, i samarbeid med næringen, også arbeidet med å forenkle det regelverket som regulerer lofotfisket. Det er grunn til å tro at et mer tidsriktig regelverk som i større grad tar innover seg endringene på fiskerisiden, vil kunne virke konflikt-dempende og lette gjennomføringen av dette «høyaktivitetsfisket».

Med andre ord: Lofotoppsynet skal bestå. Fiskerne, mottakene på land og myndighetene har en felles interesse i at lofotfisket avvikles på en ordnet måte som ivaretar hensynet til den enkeltes sikkerhet, et effektivt fiske og levering og en pålitelig registrering av den fangsten som tas. Det er forhold som ikke har endret seg, og som skal ivaretas også i fremtiden. Jeg har forståelse for at det å endre på ordninger som næringen har forholdt seg til over lang tid, kan skape en viss usikkerhet. Men mitt ansvar er å se til både at fisket foregår i ordnede forhold, og at vi har en god kontroll med ressursuttaket. Det har vi forutsatt at vi skal oppnå på en bedre måte ved den ordning som vi nå innfører.

Steinar Bastesen (Kp) [11:46:47]: Jeg takker statsråden for svaret.

Tidligere var det krav om at de ansatte i Lofotoppsynet skulle ha kystskippereksamen. Dette kravet er nå frafalt. Hvorfor? Frykter ikke statsråden at urutinerte ansatte uten

maritim erfaring vil medføre at store problemer kan oppstå for fiskerne under lofotfisket?

Statsråd Svein Ludvigsen [11:47:16]: De som skal føre oppsynsfartøyene, har de nødvendige kvalifikasjoner til å føre fartøyene. Det vi har ønsket, er å ha inspektører som er gode på kontroll med gjennomføring av fisket, og ikke minst kontroll med ressursuttaket. Derfor ønsker vi å bruke inspektører som både kan ivareta kontroll- og oppsynsaktivitet på feltet og følge aktiviteten også på land. For dette er toleddet. Det å ha en god ressurskontroll ønsker jeg vi, og det har ikke minst Stortinget vært opptatt av at jeg skal se til at vi har. Og da er det min klare overbevisning at man ikke trenger å ha kystskippereksamen, for å utføre den delen av jobben. Når det gjelder den del av jobben som krever skippereksamen, har skipperne om bord på de fartøyene som vi bruker til kontroll, det.

Steinar Bastesen (Kp) [11:48:12]: Jeg takker statsråden for svaret, men jeg tror at som skipper på et fartøy er man ikke betjent, og man har ingen myndighet. Har Fiskeridirektoratet lagt ned Lofotoppsynet? Eller er det planer om det? Eller er det en omorganisering som utelukker mennesker som har hatt arbeidsoppdrag for Lofotoppsynet i 20–30 år? Frykter statsråden at det vil følge en rekke arbeidsrettssaker i kjølvannet av denne saken, som visstnok skal være håndtert ganske spesielt?

Statsråd Svein Ludvigsen [11:48:51]: Nå er jeg ikke sikker på om spøreren fulgte med da jeg gav svaret, for første del av spørsmålet nå har jeg allerede besvart: Nei, vi skal ikke legge ned Lofotoppsynet. Vi skal styrke det gjennom at vi får en bedre ressurskontroll, og det er en viktig del av den aktiviteten som skal foregå der.

Når det gjelder de arbeidsrettslige forholdene, ønsker jeg ikke å kommentere det i Stortinget. Men det er et grunnleggende ønske fra vår side – fra direktoratets side og fra departementets side – at vi har godt kvalifiserte folk. Det er våre inspektører, som er opplært til å føre den kontrollen som skal iverksettes. Da må man ikke blande det med skipperne på de fartøyene som føres.

S p ø r s m å l 1 1

John I. Alvheim (FrP) [11:49:52]: Mitt spørsmål går til den ærede helse- og omsorgsminister:

«Ifølge protokollen fra foretaksrådet i Helse Sør 27. januar vedtok flertallet å nå økonomisk balanse i løpet av 2006. For 2005 skal negativt årsresultat ikke overstige 500 mill. kr. Mindretallet er av den oppfatning at HOD undervurderer konsekvensene av nødvendige tiltak. De er bekymret for kvaliteten på helsetilbudet. Mindretallet aksepterer ikke kravene uten oversikt over konsekvensene, noe som synes som et rimelig krav.

Har statsråden oversikt over de forventede konsekvenser og analyser av disse?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:50:36]: La meg først presisere en ting i forhold til selve spørsmålet, der

det står at ifølge «protokollen fra foretaksmøtet i Helse Sør 27. januar vedtok flertallet å nå økonomisk balanse»: Det er ikke noe flertall og mindretall i foretaksmøtet. Der er det bare én stemme, og det er min egen. Så det er heller ikke noe mindretall som ikke kan akseptere krav, osv. Det er en protokolltilførsel fra de ansatte som er bakgrunnen for dette.

La meg si innledningsvis at det hele tiden – fra første dag – har vært nærmest en selvfølge og en forutsetning at landets helseforetak skal drives i balanse. Man skal drive for de midler som Stortinget vedtar skal stilles til disposisjon. Hvis noe annet skjer, følger det av det at Riksrevisjonen, og i siste instans kontrollkomiteen, som presidenten jo er vel kjent med, vil ha synspunkter på dette. Det betyr også at jeg har forholdt meg til det stortingsvedtaket som ble fattet i forbindelse med årets budsjett, og som så vidt jeg husker, var enstemmig, hvor det ble sagt at de regionale helseforetak skulle drives i balanse ved utgangen av dette året. For Helse Sør ble det en to års overgangsperiode, i og med at det der var estimert et mye større underskudd. Det var den gang estimert til 900 mill. kr. Nå ser det kanskje ut til å bli enda mindre, og jeg har delt dette på to år, hvor vi tar litt mindre enn halvdelen det første året, slik at man får dobbel effekt neste år, og da forutsetter jeg at en er ferdig.

Når det gjelder konsekvenser av budsjettvedtaket, og konsekvenser av det forhold at Stortinget har bevilget 65 milliarder kr, føler jeg meg veldig overbevist om at vi også i 2005 skal ha verdens beste helsevesen, ved å fordele de 65 milliarder kr på en fornuftig måte. Det er ingenting som tyder på at ikke det også vil være tilfellet i Helse Sør, selv om det der er en større omstillingsutfordring, og når man med åpne øyne har pådratt seg underskudd, vil det etter mitt skjønn virke demoraliserende hvis en skulle sette inn ekstraordinære tiltak overfor en region i forhold til de andre. En må ta hensyn til hele landet. Det var premissene i det jeg la frem for Stortinget, og som Stortinget faktisk enstemmig har sluttet seg til. Selv med disse omstillingene vil dette ikke på noen måte gå ut over forsvarligheten i det tilbudet som vi skal fremskaffe slik det fremkommer i spesialisthelsetjenesteloven – det er jeg aldri i tvil om.

John I. Alvheim (FrP) [11:53:43]: Jeg takker statsråden for svaret.

Ikke har vi verdens beste helsetjeneste, og ikke vil vi få det i 2005, er min ærbødige påstand.

Jeg stiller meg uforstående til at helseministeren i foretaksmøte 27. januar har godkjent et vedtak som ganske enkelt sier at negativt driftsresultat for 2005 ikke skal overstige 500 mill. kr. Helseministeren burde etter min mening ha støttet mindretallets protokolltilførsel om at kravene i vedtaket ikke kan aksepteres uten at det foreligger en konsekvensanalyse for vedtaket. Forslaget fra administrasjonen i Helse Sør er etter min mening ganske uprofesjonelt. En kan ikke fremme denne type forslag om innsparinger uten at en samtidig klargjør hvilke konsekvenser denne type innsparinger vil få i forhold til fremtidig pasientbehandling i 2005. Slik jeg kjenner den øko-

nomiske situasjonen i Helse Sør, er det åpenbart at dette vedtaket, om det skal gjennomføres, vil føre til betydelig reduksjon i pasientbehandlingen i regionen i 2005. Kan virkelig helseministeren som ansvarlig minister for spesialisthelsetjenesten akseptere dette?

Presidenten: Vi må prøve å holde oss innen taletiden.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:55:13]: Jeg forutsetter at representanten Alvheim er fullstendig klar over det vedtaket som et enstemmig storting har gjort, og som jeg bare har videreført ordrett slik det fremkommer. Stortinget har bestemt at de fire helseregionene Helse Øst, Vest, Midt og Nord skal ha balanse ved årets utgang, og Helse Sør skal få to år. Det har jeg forholdt meg til, det har jeg gjennomført. Alt annet ville etter mitt skjønn vært uforsvarlig. Selv om Helse Sør med sine utfordringer må gjøre tilpasninger i størrelsesorden 2–3 pst., ser Helse Sørs styre og administrasjon – så langt jeg vet etter å ha vært med på alle de møtene hvor dette har blitt diskutert på overordnet nivå – seg absolutt i stand til å levere det Stortinget har forutsatt. Det er det jeg har videreført, redegjort for i St.prp. nr. 1, og altså har fått et enstemmig storting til å slutte seg til.

John I. Alvheim (FrP) [11:56:18]: Jeg takker igjen for svaret.

Det er jo ikke noe motsetningsforhold mellom det Stortinget har vedtatt når det gjelder budsjettbalansen, og det å gjøre rede for hva konsekvensene blir for sykehusbehandlingen når man foretar den innsparing som her ligger i vedtaket. Det synes jeg er helt naturlig, og det ville være naturlig i en hvilken som helst bedrift.

Helse Blefjell vil på grunn av dette vedtaket få et tilleggspålegg om innsparing på ca. 40 mill. kr. Nå diskuteres det åpent i media hjemme om enkelte styremedlemmer vurderer å legge ned sine verv i Helse Blefjell, fordi de ikke finner dette forsvarlig på noen måte, og ikke vil ta ansvaret for et betydelig kutt i pasientbehandlingen, som direktøren har antydnet. Vil helseministeren sørge for at Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett på en egnet måte får seg forelagt en total oversikt over konsekvensene for pasientbehandlingen som følge av kravet om balanse i 2005 for de fire foretakene og i 2006 for Helse Sør?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:57:35]: Vi har innrettet spesialisthelsetjenesten på den måten at vi ut fra St.prp. nr. 1, som Stortinget har behandlet, og som komiteen har behandlet – den har laget en lang innstilling med mange detaljer om hva man skal prioritere, og hva man ikke skal prioritere, som jeg har videreført i de styringsdokumentene som er sendt – styrer norsk spesialisthelsetjeneste, nemlig gjennom å gi klare direktiver og gjennom budsjetttrammer. Så er det opp til det enkelte regionale helseforetak å implementere dette. Hele tiden skal det være i tråd med det som er spesialisthelsetjenestelovgivningen, nemlig at det skal være ansvarlig. Hvilke avdelinger som skal utvides og ikke utvides, hvor man strukturelt

skal gjøre tiltak, er ikke en ting verken for Stortinget eller for statsråden å ta stilling til. Stortinget har bestemt at det skal gjøres av de regionale helseforetaksstyrene. Det er derfor de sitter der, det er derfor vi bruker lang tid på å plukke ut dyktige mennesker til det, og det er derfor vi betaler dem godt for å gjøre den jobben – ikke for at de skal spille ballen frem og tilbake, til storting og regjering.

S p ø r s m å l 1 2

Per Roar Bredvold (FrP) [11:59:00]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I avisen Glåmdalen 24. januar 2005 kan vi lese om en lokal lastebilsjåfør som med flere andre er fortvilet over at han med sitt vogntog kan kjøre sørover gjennom Brevikstunnelen ved Flekkefjord, men når han skal tilbake, er bilen for høy. Statens vegvesen truer med anmeldelse og avskilting hvis sjåføren fortsetter. Grunnen er en fjellbit som gjør at det sørover er 4,20 meter som gjelder, men tilbake 4 meter.

Hva vil statsråden bidra med for at man kan kjøre begge retninger lovlig når bilen er f.eks. 4,18 meter høy?»

Statsråd Torild Skogsholm [11:59:40]: I Norge er det ikke satt krav til maksimal høyde på lastebiler, slik som det er i mange andre land. Der det er høydehindre som er lavere enn 4,50 m, blir det satt opp forbudsskilt som regulerer hvilke høydebegrensninger som gjelder.

I arbeidet som hittil er gjort for å øke høydene i de lave tunnelene, har en prioritert en høydebegrensning på 4,0 m, som er den begrensningen som gjelder i store deler av Europa. For å kunne skilte med 4,0 m kreves det at tunnelen er minst 4,10 m. Det er nødvendig med 10 cm sikkerhetsmargin, bl.a. for å kunne legge nytt asfaltdekke uten å måtte skilte ned tunnelen til lavere høyde.

Brevikstunnelen og noen andre tunneler er av ulike årsaker usymmetriske, dvs. at de er lavere på den ene siden. Det er årsaken til at det er ulik tillatt høyde, avhengig av hvilken retning en kjører.

I tillegg til Brevikstunnelen er det to korte tunneler som ligger tett på hverandre, som er skiltet på samme måte. Arbeidet med å utvide de partiene som er for lave, er startet opp og forventes avsluttet i nær framtid. Det vil da bli tillatt for kjøretøy opptil 4,20 m. Det omtalte kjøretøyet på 4,18 m vil derfor om kort tid kunne kjøre lovlig begge veger.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:01:22]: Jeg takker statsråden for svaret, som var positivt for lastebilnæringen. Det er selvfølgelig frustrerende for sjåfører å kunne kjøre gjennom tunnelen én veg, men ikke tilbake. Det gir ofte store utgifter, da man må ta en omveg for å kunne reise videre.

Ellers var det positivt at arbeidet har startet opp med å utvide den omtalte tunnelen, og noen andre, slik at det blir lik høyde begge veger. Ekstra positivt er det at myndighetene har handlet så raskt, for i artikkelen 24. januar i år og i mine samtaler med flere sjåfører og organisasjoner ble det vist til at sjåførene ble truet av det lokale vegvesenet med både avskilting og anmeldelse hvis de fortsatte å pas-

sere begge veger med denne type bil med høyde over 4 m. Den ene sjåføren har kjørt der siden 1978 og har passert stedet 2 000 ganger, og følte det veldig frustrerende at han nå ble truet med anmeldelse og avskilting. Men jeg synes det svaret jeg har fått, er positivt.

Statsråd Torild Skogsholm [12:02:20]: Vi tar sikkerheten på alvor. Det er derfor vi har denne skiltingen av høydebegrensning på tunneler. Som sagt er det slik at det ellers i Europa stort sett er 4 m som er lovlig høyde på bilene. I Norge har vi valgt ikke å sette en slik grense. Det har jo i den senere tid vist seg at det kan være krevende å ikke ha en generell høydebegrensning på biler. Men vi ønsker litt mer fleksible løsninger. Vi er et land som tidvis trenger litt mer fleksible løsninger, og derfor kommer jeg til å arbeide for at vi forhåpentligvis skal kunne unngå å måtte ha den type begrensning på tillatt høyde på biler.

Så vil jeg også understreke at Statens vegvesen bare har myndighet til å foreta måling og å anmelde forhold til politiet. Det er politiet som eventuelt kan foreta avskilting.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:03:17]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er veldig positivt at statsråden sier at man er villig til fleksible løsninger, for det tror jeg Norge trenger, både innenfor lastebilnæringen og andre næringer – bare så det er sagt.

Ellers stiller jeg et lite spørsmål ved hvordan man regner nedover. For slik jeg har forstått det, avrunder man nedover til nærmeste 10 cm, og så trekker man fra ytterligere 10 cm. Så hvis åpningen er 4,19, blir det da 4 m – altså fra 4,19 til 4,10, og så 10 cm til, til 4 m. Og det at man skal ha så pass gode sikkerhetsmarginer, finner en del lastebilsjåfører noe urettferdig. Det er ikke så ofte man asfalterer vegbanen inne i en tunnel. Det kan skje med mange års mellomrom, så kanskje man ikke skulle vært så raus med å avrunde nedover.

E i r i n F a l d e t hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Torild Skogsholm [12:04:14]: Når man her skal ha en sikkerhetsmargin å gå på, er nok filosofien at man da må runde av nedover og ikke oppover. Man kan ikke ha en sikkerhetsmargin feil veg. Det er nok hovedpoenget med at man har tenkt i de baner. Det vil nok fortsatt være slik at det vil være behov for å ha noen centimeter å gå på, for å gå i en annen retning vil nok være feil. Én ting er asfaltering, men det kan også være andre ting i vegbanen. Så man må ha noen centimeter å gå på.

Og som sagt i mitt svar, ønsker jeg i utgangspunktet å unngå at vi setter krav til bilens høyde i Norge, og heller prøve å tilpasse tunnelene litt større høyder enn det man ellers har mange steder i Europa.

S p ø r s m å l 1 3

Fra representanten Torstein Rudihagen til forsvarsminneren:

«Stortinget har i flere omganger understreket at Hovedarsenalet Hovemoen på Lillehammer skal videreføres. Senest i Budsjett-innst. S. nr. 7 for 2004-2005, som blei behandlet 2. desember i fjor, uttalte en enstemmig forsvarskomite følgende: «Komiteen mener at Hovemoen lager på Lillehammer skal videreføres som lager, tilpasset Forsvarets behov og med de nødvendige lagerfunksjoner.» Nå får vi melding om at dette ikke skjer.

Er det slik at statsråden neglisjerer Stortingets uttrykte vilje?»

S p ø r s m å l 1 4

Fra representanten Øystein Hedstrøm til nærings- og handelsministeren:

«Degernes Torvstrøfabrikk foredrer torv og jord til gartnerier og hagesentra med egne ressurser og import fra Sverige. Råvareimporten har gått over tollstasjonen Høgen/Kornsjø hele døgnet, og transportørene har utført tollbehandlingen. Tollregion Øst-Norge vil nå ha torvtransporten om Svinesund utenom åpningstid, men transportører av tømmer og flis kan fortsette med forenklet tollbehandling.

Vil statsråden medvirke til at naturproduktet torv likebehandles med tømmer og flis ved tollbehandling?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime, da de aktuelle statsråder er bortreist.

S p ø r s m å l 1 5

Rolf Terje Klungland (A) [12:05:32]: Jeg vil stille følgende spørsmål:

«Jeg er kjent med at BP legger opp til en utbyggingsstrategi for prosjektene på Valhall og Skarv som baserer seg på rene fabrikkkontrakter og ikke EPC-kontrakter hvor design inngår som integrert del av kontraktene. EPC-modellen har lenge vært enerådende på norsk sokkel og fremhevet norsk konkurransekraft ved at norske leverandører kan konkurrere på sluttresultat og ikke på timepris.

Har statsråden gjort BP oppmerksom på at en fabrikkorientering gjør det vanskelig for norske leverandører å konkurrere?»

Statsråd Thorhild Widvey [12:06:14]: Ja, departementet har vært i kontakt med BPs ledelse i Norge vedrørende kontraktsstrategien på Valhall og er kjent med de vurderingene som ligger bak BPs valg av kontraktsstrategi.

Jeg vil også legge til at jeg har tiltro til at norsk leverandørindustri er konkurransedyktig for framtidige oppdrag, både på norsk kontinentalsokkel og internasjonalt.

Rolf Terje Klungland (A) [12:06:50]: Det har jo vært eksempler på kontraktsinngåelser som har ført til store overskridelser, både når det gjelder Snøhvit-prosjektet, og nå, ikke minst, det siste, i forhold til Kristin-feltet. Det tyder på at en her bør gjøre noe for å sikre industrien

tilgang på disse kontraktene. Komiteen kom jo også med et anmodningsvedtak i fjor i forbindelse med oljemeldingen som pekte på akkurat det.

Hva vil statsråden gjøre for å følge opp olje- og energikomiteens kommentar til oljemeldingen i fjor om å fremme en kontraktsbruk på norsk sokkel som er i tråd med norske tradisjoner, og som ivaretar norske interesser?

Statsråd Thorhild Widvey [12:07:36]: Som jeg sa i mitt svar, har vi hatt kontakt med BP i dette spesielle tilfellet, og departementet understreker i de møtene vi har med oljeselskapene, hvilke ønsker både Regjeringen og Stortinget, ikke minst, har i forhold til dette. Jeg har lyst til å føye til at vi har hatt møte med TBL der også representanter fra fagforeningen var til stede, og også møte med BP i dette konkrete tilfellet, hvor det har blitt understreket at både Regjeringen og Stortinget er opptatt av at oljeselskapene benytter nettopp prosjektstrategier som bygger på kontraktsstrategier som ikke er en ulempe for norsk industri, jf. den innstillingen som det også ble vist til her, hvor det legges vekt på at norsk industri ikke må diskrimineres gjennom de kontraktsstrategiene som velges.

Jeg føler vel også sterkt behov for å understreke at det ble det også gjort oppmerksom på i forbindelse med både KON-KRAFT- og NORSOK-prosessen, som ledet til at disse EPC-kontraktene har vært dominerende i de siste ti årene.

Rolf Terje Klungland (A) [12:08:55]: Jeg vil takke for svaret og si jeg er glad for at statsråden har en offensiv holdning i forhold til dette. Petroleumsloven er jo nokså klar: «Petroleumsreservene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode.» Slik jeg oppfatter det, er dette et område som statsråden vil passe på, og som hun vil arbeide videre med.

Statsråd Thorhild Widvey [12:09:23]: Vi prøver så godt vi kan å påpeke de enorme erfaringene, den kompetansen og den konkurransedyktighet som leverandørindustrien i Norge faktisk har. Vi ser det ukentlig at norsk leverandørindustri vinner kontrakter både på norsk sokkel og internasjonalt. Vi skal også være klar over at mange av de utenlandske selskapene som har vært veldig aktive på norsk sokkel, drar med seg norsk leverandørindustri når de konkurrerer internasjonalt. Så det som er det viktigste, og som vi må fokusere på, er at norsk leverandørindustri får så gode rammebetingelser at de er i stand til å konkurrere, og at de er konkurransedyktige både hjemme og ute. Det er først da de har anledning til å kunne vinne viktige kontrakter.

S p ø r s m å l 1 6

Trine Skei Grande (V) [12:10:18]: «I Villaksutvalgets innstilling (NOU 1999:9) påpekes nødvendigheten av å finne ut om norsk villaks kan utvikle arvelig motstandskraft mot parasitten *Gyrodactylus salaris*. Usikkerheten om effekten av rotenon gjør dette spørsmålet enda

viktigere. I 5 år har en gruppe forskere og lokale interesser langs Drammenselva søkt om midler for å finne svar på spørsmålet. Et forsøk ble gjennomført på dugnad for 2 år siden, men er stoppet opp i påvente av manglende finansiering.

Vil statsråden bidra til at forsøket kan slutføres?»

Statsråd Knut Arild Hareide [12:10:57]: Det er riktig at Villaksutvalet i si innstilling tok opp spørsmålet om framavling av laks med arveleg motstand mot Gyrodactylus salaris som eit tenkjeleg alternativ til ein aktivt strategi for nedkjemping. Utvalet fastslo likevel at mogleghetene for å kunna utvikla resistens og samtidig ta vare på andre arvelege særtrekk i bestandane synest svært usikre. Vidare fastslo utvalet at denne metoden kunne føra med seg større risiko for smittespreiing. På bakgrunn av dette anbefalte utvalet å halda fram med ei aktiv nedkjemping av parasitten med rotenon kombinert med m.a. utvikling av nye kjemiske middel retta direkte mot parasitten. Ei eventuell framavling av resistent laks meinte utvalet måtte byggja på ein føresetnad om at smittepresset ikkje måtte aukast.

Villaksutvalet si innstilling på dette området har blitt følgd opp. Den aktive nedkjempinga av Gyrodactylus salaris er vidareført, og gjennom aktiv og målretta innsats frå i første rekkje NIVA er det no utvikla ein spesifikk metode for nedkjemping av parasitten med aluminium. Dette kan bli eit viktig gjennombrøt i kampen mot Gyro, og fagetatane legg no planar for å nytta aluminium som hovudmetode når me seinare i år skal starta arbeidet med å bli kvitt parasitten frå Lærdalselva.

I denne situasjonen kan prosjektet i Drammenselva vera fagleg interessant i grunnforskningsperspektiv, men det er ikkje mellom dei høgst prioriterte tiltaka innan forvaltninga sitt arbeid med å nedkjempa Gyro. Eg held derfor fast ved den praksisen at eventuell finansiering av prosjektet bør gå via Noregs Forskingsråd eller forskingsinstitutta.

Trine Skei Grande (V) [12:12:43]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg er veldig glad for at det nå begynner å komme alternativer til den giften som rotenon faktisk er. For oss lidenskapelige laksefiskere er dette et viktig spørsmål.

Jeg har to oppfølgingsspørsmål til statsråden. Det ene er om det er mulig å få til en dialog med Forskningsrådet for å få mer helhet i den kunnskapen som trengs å bygges opp med hensyn til de mulighetene vi har for å holde våre lakseelver unna de forferdelige angrepene som de har vært utsatt for. Vi ser også at det er et stort engasjement og en stor vilje til frivillig innsats og dugnad når det gjelder forvaltningen av våre fiskeressurser i ferskvann. Det andre spørsmålet mitt til statsråden er om han er villig til å ta innover seg alt det engasjementet og prøve å få det inn i en struktur som gjør at folk som er villig til å legge ned både penger og tid, får mulighet til å gjøre det på en skikkelig måte, og får mulighet til å utvikle det arbeidet.

Statsråd Knut Arild Hareide [12:13:47]: Eg deler den positive haldninga som Trine Skei Grande her viser

med omsyn til dei mogleghetene som me no ser på dette området. Det er veldig spennande. Det vil utan tvil vera veldig positivt for heilskapen i økosystema i vassdraga dersom m.a. prosjektet Lærdalselva blir ein suksess. Og veldig mykje tyder på det.

På spørsmålet om eg vil ta kontakt med Forskingsrådet, kan eg svara bekreftande, at ja, eg vil ta kontakt med Noregs Forskingsråd for å få ei utgreiing derfrå, få deira faglege vurderingar knytte til nettopp dei prosjekta som dei no vurderer, og deira prioriteringar der.

Eg er òg oppteken av det folkelege engasjementet. Det er me nøydde til å vera med og ta vare på. Det er ein berebjelke i alt miljøvernarbeid, og det trur eg òg me skal sjå positivt på innanfor dette området.

Trine Skei Grande (V) [12:14:44]: Jeg takker for svaret. Jeg er godt betrygget med det.

Presidenten: Og da ønsker ikke statsråden å tilføye noe heller, når alle er så glade.

S p ø r s m å l 1 7

Jørund Leknes (SV) [12:15:08]: Jeg tillater meg å stille et spørsmål til miljøvernministeren:

«Daværende miljøvernminister Børge Brende lovet i Aftenposten 2. august 2003 at ingen verneverdig skog vil gå tapt, og at Regjeringen vil gå inn med midlertidig vern hvis slik ødeleggelse skulle finne sted. Verneverdig naturskog i Stordalen i Sogn og Fjordane og på Bevøy i Østfold er nå truet av utbygging av henholdsvis skogsbilvei og kraftgate.

Hva vil statsråden foreta seg for å sikre at det ikke gjennomføres inngrep i den verneverdige naturskogen i Stordalen og Bevøy?»

Statsråd Knut Arild Hareide [12:15:50]: Det er brei politisk støtte for å auka skogvernet i Noreg, og for at skogvernet skal ha høg fagleg kvalitet, samstundes som konfliktnivået blir redusert. Dette blei slått fast da Stortinget i november 2003 drøfta skogvernet ved behandlinga av St.meld. nr. 25 for 2002-2003, Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

I Regjeringa sitt arbeid for å auka skogvernet legg me stor vekt på høg fagleg kvalitet og eit redusert konfliktnivå. For å redusera konfliktane satsar me m.a. på frivillig vern som ein viktig arbeidsmåte.

Området Stordalen i Sogn og Fjordane har store verneverdiar, men blei på grunn av høgt konfliktnivå teke ut av Verneplan for barskog i Vest-Noreg før denne planen blei vedteken i desember 1999. Etter dette har området blitt forvalta etter skogbrukslova.

I Stordalen blei det i 2004 starta opp arbeid med frivillig vern i regi av Norges Skogeierforbund. Eg ser det no som viktig at ein arbeider vidare for å få fram eit godt tilbud om frivillig vern for Stordalen, og eit slikt tilbud vil da bli vurdert av miljøstyresmaktene.

Bevøy i Østfold var tidlegare med i Verneplan for barskog, men blei den gongen teke ut av vernearbeidet på

grunn av avgrensa arealkvotar. Direktoratet for naturforvaltning vurderte det i september 2004 slik at dei den gongen ikkje ønskte å starta ein ny verneprosess for Bevøy. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom har no lagt fram ei ny kartlegging av verneverdiane på Bevøy, og eg vil no be Direktoratet for naturforvaltning vurderer om ny kunnskap eventuelt gir grunnlag for å starta ein ny verneprosess for Bevøy.

For begge dei skogområda representanten Leknes peikar på, har Direktoratet for naturforvaltning nyleg motteke brev frå Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom med oppmoding om mellombels vern. Før direktoratet har gjort sine vurderingar, vil det ikkje vera rett at meg å gå inn på ei vurdering av mellombels vern for dei to konkrete områda.

Jørund Leknes (SV) [12:17:57]: Jeg takker for svaret.

Jeg vil minne statsråden om at bevaring av biologisk mangfold er en stor og viktig utfordring for Norge. Saker som omhandler biologisk mangfold, har ingen angrefrist. Hvis man utrydder en art, er det ikke mulig å gjenopplive den gjennom f.eks. en budsjettbevilgning.

Mange norske arter er avhengig av naturskog for å overleve. Av drøyt 3 000 arter på den norske rødlisten lever over 1 400 i skogen. Norge er folkerettslig forpliktet til å ta vare på sitt biologiske mangfold gjennom Rio-konvensjonen. Vern av ytterligere skog er en forutsetning for å ta vare på det mangfoldet. Vil statsråden sikre at Norge er i stand til å ivareta sine folkerettslige forpliktelser?

Statsråd Knut Arild Hareide [12:18:46]: Eg deler fullt og heilt representanten Leknes sine vurderingar av kor viktig vern er, og eg er glad for at SV er eit parti som har støtta opp om det positive vernearbeidet som har skjedd dei siste åra, med ein monaleg auke av vernet. Eg trur vern er eit veldig godt verkemiddel for å sikra det som representanten Leknes her peikar på. Det er òg ei viktig verdisak, fordi det er ingen angrefrist her. Derfor har det vore viktig at me har følgd opp dette.

Eg er òg veldig oppteken av at me skal følgja opp det ansvaret me har etter dei internasjonale konvensjonane.

Når det gjeld dei områda som no er nemnde, kjem det ei vurdering frå Direktoratet for naturforvaltning. Eg vil derfor ikkje kommentera dei nærmare før den vurderinga er gjort.

Jørund Leknes (SV) [12:19:36]: Da takker jeg for det jeg oppfatter som et positivt svar. Samtidig vil jeg minne om at skogvernet tidvis har vært preget av mye uforutsigbarhet og altfor små bevilgninger, særlig sammenlignet med våre svenske og finske naboer. I Sverige har de som mål å benytte 1 milliard kr årlig til skogvern. Til sammenligning bevilges det i Norge om lag 50 mill. kr på statsbudsjettet for 2005. Sverige har vernet omtrent 5 pst. av sin naturskog, mens vi i Norge ligger på omtrent 1 pst.

For å få økt forutsigbarhet i verneprosessen har flere parter foreslått et skogvernfond, slik at vernet ikke er avhengig av bevilgningene fra statsbudsjett til statsbudsjett. Vil statsråden kunne støtte et slikt forslag?

Statsråd Knut Arild Hareide [12:20:22]: Eg er veldig oppteken av at me skal auka skogvernet vårt og meiner me har funne gode løysingar for å få det til. Det eine er at me har teke initiativ til frivillig vern, som er med på både å sikra vern og at konfliktnivået går ned. Det andre er at staten er med på å ta eit større ansvar gjennom m.a. at òg delar av Statskog sine skogar blir lagde ut for vern – der går det no føre seg ein prosess – og at me gjennom budsjettet vårt nettopp har satsa på vern. Ei av satsingane i Miljøverndepartementets budsjett for 2005 var ein auke i skogvernet. Så er det alltid slik at me gjerne skulle ønskt oss enda meir pengar, men av dei midlane som Miljøverndepartementet hadde til rådvelde, blei m.a. skogvernet prioritert. Det viser at me ser på dette som viktig.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 12.22.
